

Årsrapport for 2022

Stavanger biskop og bispedømmeråd

Innhold

Innhold	2
I Leders beretning	3
Introduksjon til bispedømmet og hovedtall.....	5
Bispedømmets organisering og formål.....	5
Organisasjonen.....	5
Nøkkeltall.....	6
III Årets aktiviteter og resultater	7
A Sammendrag av resultater, måloppnåelse og ressursbruk	7
B Resultater og måloppnåelse	8
1. Kirken åpner rom for tro	8
1.1 Forkynner evangeliet til mennesker gjennom hele livet	8
1.2 Fremmer verdier som utfordrer og som bygger et godt samfunn for alle.....	18
1.3 Styrker gjennom sin organisering en levende og nærværende folkekirke	22
2. Kirken er der livet leves	25
2.1 Styrker kirken som kulturarena og forvalter av kulturarv for alle generasjoner .	25
2.2 Bidrar til å virkeliggjøre bærekraftsmålene – lokalt, nasjonalt og globalt	31
2.3 Samhandler med organisasjonslivet, andre tros- og kirkesamfunn, offentlige, private og ideelle aktører.	34
3. Kirken er mer for flere.....	39
3.1 Gir tilhørighet og skaper gode møteplasser og fellesskap fysisk og digitalt	39
3.2 Motvirker utenforskap og utforsker nye måter å være kirke på	42
3.3 Skaper en mangfoldig, rekrutterende og inkluderende arbeidsplass og frivillighetsarena.....	48
C Biskopens virksomhet.....	52
IV Styring og kontroll i virksomheten.....	54
A Arbeidsmiljø	54
Sykefravær og vurderinger av dette	54
Rutiner for intern varsling om kritikkverdige forhold.....	54
B Likestilling	54
C Vurdering av internkontroll	55
V Vurdering av framtidssutsikter	56

Forside: Fra altertavlen i Tau kirke, Per Odd Aarrestad.
Kirken ble vigslet 12. september 2022.
Foto: Gunn Heidi Dybdahl.

I Leders beretning

2022 var året vi kom ut av pandemien, spente på hva som ville møte oss.

Nye kriser har vært en stor del av det. Det er krig i Ukraina. Noen av de som måtte flykte møter vi hos oss. Menighetene har ukentlig kontakt med mennesker som nå er i et nytt land, men har familie, slektninger og venner i nærheten av der det kjempes. Kommuner og kirker samarbeider om å gi fellesskapstilbud.

Mange har kommet seg godt ut av pandemien, men den gav også psykiske helseutfordringer for sårbare barn og unge. Flere menigheter har satt i gang nye tilbud om samtaler og aktiviteter. Omfanget av samtaler med fagpersoner i kirken generelt har økt gjennom pandemien og ser ut til å holde seg.

Til diakonstillinger er det godt med søkere. Menighetene er i gang med mange spennende diakonale prosjekter, ofte i godt samarbeid med kommunen. I Stavanger og Sola har kommunene gitt midler til nye diakonstillinger i 2022. I Stavanger har stillingen i starten fulgt opp ukrainske flyktninger. I Sola skal stillingen arbeide blant ungdom i nye utbyggingsområder.

I samarbeid med NMSU har flere menigheter styrket satsingen på unge ledere. «Follow me»-nettverket er i vekst. Mange proster melder i sine rapporter om et bredt spekter av gode tilbud til ungdom i regi av menigheter eller organisasjoner. Trosopplæringen har også klart seg godt. Her er oppslutningen stabil.

I 2022 ser vi også oppgang på 5 prosent i dåpstallene og gode konfirmasjonstall. Vi må se trender over lengre tid for å si noe sikkert, men årets tall for dåp, konfirmasjon og vigsel er nye, oppmuntrende tegn.

På to områder ser vi nedgang siden før pandemien. Nedgangen virker ikke til å være spesifikk for kirken, men følge trender også idrettslag og kulturlivet ellers forteller om. Generelt ser det ut til at 1 av 5 kirkegjengere fra før pandemien i 2022 gjorde noe annet enn å gå på gudstjeneste søndag formiddag. Vi ser også at det tar tid å bygge opp frivilligheten til nivået før nedstengningene. I utviklingssamtaler i trosopplæringen forteller medarbeidere at dette kan gjøre det utfordrende å gjennomføre planlagte aktiviteter. Det jobbes likevel godt med å engasjere nye, blant annet foreldre.

I 2022 fullførte vi lederutviklingsprogrammet for proster og ledere på bispedømmekontoret. Det har styrket samhandlingen og gitt økt bevissthet om lederrollen. Proster, kirkeverger og ledelsen på bispedømmekontoret har også hatt mange gode møtepunkter gjennom året. Det kan fortsatt være utfordrende å koordinere kirkelig virksomhet og personalforvaltning på tvers av de ulike kirkelige organene, men innen de rammene vi har gjøres det mye godt både lokalt og regionalt.

Prostene melder om noe mer slitasje og utfordringer i staber, og at flere er slitne etter krevende år kan være en del av bakgrunnen.

Noen prestestillinger i distriktene har hatt få eller ingen søkere, og det er fortsatt vanskelig å rekruttere kantorer og kateketer. Noen steder holdes prestatjenesten oppe av vikarer og pensjonister. Generelt har det også vært vanskeligere å finne vikarer, men vi klarer å opprettholde det grunnleggende tilbudet overalt.

Biskopen har gjennomført mange visitaser i 2022 og har møtt menigheter med handlekraft, kreativitet og engasjement for lokalsamfunnet. Tilbud til 10-13-åringer etter skoletid er i vekst flere steder. Mange menigheter tilbyr også middag på ettermiddager knyttet til aktiviteter i menigheter.

Menighetene i bispedømmet samlet inn over 50 millioner i kirkeofringer, givertjeneste og andre innsamlinger i 2022. 17 millioner ble gitt videre til andre gode formål.

Ungdomsrådet er opptatt av grønne ungdomsarbeid og menigheter. Medarbeiderdagen 2022 hadde håp som tema, med kirkens rolle i møte med klimautfordringene som et sentralt tema. Vi markerte også frivillighetens år, blant annet med stor konferanse på Karmøy og fellesgudstjeneste midt i byen i Sandnes. En gruppe samlet og laget ressurser menighetene kan bruke til å styrke frivilligheten.

«Portaler til tro» er et prosjekt som er rettet mot bredden av kirkens medlemmer. Portalene viser hvordan natur, kultur, relasjoner, Bibel, kirke, høytider og fred og ro kan gi erfaringer av Gud. I høst fikk prosjektet sølvmedalje for designet på nett i en konkurranse i reklamebransjen, og framover skal det videreutvikles og spres.

I Ganddalen i Sandnes og på Klepp skal det bygges nye kirker. Begge stedene har det vært protester fra grupper som ikke mener kommunen bør prioritere ressurser til dette, men protestene har også fått fram den solide støtten kirkens virksomhet har blant politikere og i lokalsamfunnet. I de mange nye kirkene som har kommet de siste tiårene ser vi fortsatt at utfordringen ikke er at det bygges store bygg som står tomme, men heller at byggene fort blir for små.

Ved inngangen til 2023 merker vi at menighetslivet i bispedømmet fortsatt står sterkt. Det er fortsatt 10 000 frivillige, dyktige og engasjerte kirkelig ansatte, bred oppslutning om kirkelige handlinger, over 500 000 gudstjenestebesøk i året, aktive pilegrimer, kirker fulle av barn og unge i ukedagene og stort diakonalt engasjement i de 90 soknene i bispedømmet vårt. Det gir håp for framtiden, også når de ytre rammevilkårene stadig minner oss om at verden ikke blir et godt sted av seg selv.

Stavanger, 2. mars 2023,

Liv Heidrun Skaar Heskestad
leder, Stavanger bispedømmeråd

Anne Lise Ådnøy
biskop

Introduksjon til bispedømmet og hovedtall

Bispedømmets organisering og formål

Stavanger biskop og Stavanger bispedømmeråd er en del av Den norske kirke, med Kirkemøtet som ledende organ på nasjonalt nivå. Biskop og bispedømmeråd har ansvar for ulike sider ved virksomheten til Den norske kirke i Stavanger bispedømme.

Stavanger bispedømme ble opprettet i 1925 og dekker Rogaland fylke.

Biskopens og bispedømmerådets oppgaver framgår av kirkeordning for Den norske kirke, fastsatt av Kirkemøtet 30. mars 2019 med hjemmel i lov 24. april 2020 nr. 31 om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven). Myndighet og ansvarsområder følger bl.a. av kirkeordningen og tildelingsbrev fra Kirkerådet

Stavanger biskop har tilsyn med den kirkelige virksomheten i bispedømmet, leder prestedtjenesten og er arbeidsgiver prestene. Prostene er arbeidsgiver for prestene i det daglige, og er med på å sette i verk mål og strategier i bispedømmet.

Bispedømmerådet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i menighetene. Rådet skal også fremme samarbeidet mellom de enkelte menighetsråd og andre lokale arbeidsgrupper innen bispedømmet.

Bispedømmerådet ansetter proster, menighetsprester og spesialprester. I tillegg er bispedømmerådet arbeidsgiver for de ansatte på bispedømmekontoret.

Bispedømmekontoret er organisert i to avdelinger, i avdeling for personal og forvaltning og i avdeling for menighetsutvikling. Bispedømmerådet og biskopen legger til grunn de mål og føringer som er gitt av Kirkemøtet og Kirkerådet. Mål og strategier fra Kirkemøtet og strategi og årsplan for Stavanger bispedømme ligger til grunn for virksomhet og aktiviteter.

I Stavanger bispedømme er det 90 sokn, med tilhørende menighetsråd. Fire sokn har forsøk med felles menighetsråd, slik at det i praksis er 88 menighetsråd i funksjon. Det er 23 kommuner, med tilhørende kirkelige fellesråd. Biskopens og bispedømmerådets oppgaver skal støtte opp under arbeidet i kirkelige fellesråd og menighetsråd, og arbeidet skjer i samarbeid med disse. Bispedømmet samarbeider med frivillige, kristelige organisasjoner og har et formelt samarbeid med misjonsorganisasjonene gjennom samarbeidsrådet for menighet og misjon.

Organisasjonen

Stavanger bispedømmeråd består av ni valgte medlemmer og biskopen. Anne Lise Ådnøy har vært biskop siden 17. mars 2019. Biskop og bispedømmeråd har felles administrasjon på bispedømmekontoret i Stavanger. Bispedømmekontoret har adresse Lagårdsveien 44, Stavanger.

Både biskop og bispedømmeråd har delegert myndighet til stiftsdirektøren, som er daglig leder ved Stavanger bispedømmekontor. Stiftsdirektør er Jorunn Kraft Vistnes. Biskop og bispedømmeråd har 13,75 faste, egne årsverk, for tiden fordelt på 15 personer.

Nøkkeltall

PROSTI	MEDLEMMAR	INNBYGGJARAR	PROSENT I KYRKJA	ENDRING 2020-21	ENDRING 2021-22
Dalane	17026	24389	70 %	-240	-160
Domprostiet	37704	186532	60 %	-818	69
Ytre Stavanger	41087			-951	-443
Tungenes	32635			260	-105
Haugaland	41204	59180	70 %	-494	-428
Jæren	50097	72347	69 %	53	-117
Karmøy	32156	42903	75 %	-146	-54
Ryfylke	18138	24451	74 %	-1032	-284
Sandnes	48942	82548	59 %	720	--411
Stavanger bispedømme	318989	492350	65 %		-3538

PROSTI	INNMELDT			UTMELDT			PROSTI	INNMELDT			UTMELDT		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022		2020	2021	2022	2020	2021	2022
Dalane	12	7	11	48	68	53	Karmøy	16	18	27	81	135	100
Domprostiet	25	28	29	218	299	266	Ryfylke	3	25	9	66	157	64
Ytre Stavanger	30	25	30	187	239	256	Sandnes	32	42	50	216	297	277
Haugaland	25	21	27	145	182	203	Tungenes	13	17	25	140	194	138
Jæren	50	50	42	202	316	335	Sum	206	233	250	1303	1887	1692

VOLUMTAL	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Døypete	3591	3346	3095	3173	2767	3051	3045
Konfirmerte	3931	3749	3727	3768	3623	3790	3647
Kyrkjelege vigslar	816	773	733	608	491	537	741
Kyrkjelege gravferder	2724	2738	2702	2705	2769	2675	2974
Gudstenester totalt	5642	4592	5395	5496	4587	4497	5132
Gudstenestedeltakarar	697 336	667 375	640 606	636662	289015	280683	510 592

NØKKELTAL, REKNESKAP	2018	2019	2020	2021	2022
Tal årsverk	110	118,8	111,1	115,55	116,4
- av desse i presteteneste	95	98	97,4	101,1	101,2
Samla tildeling budsjettgr. 1A	102 259 000	99 971 000	100 449 000	105 381 000	108 455 000
Driftsutgifter	97 220 000	101 660 000	100 218 000	106 206 000	108 694 000
Lønsdel av driftsutgifter	90,6 %	88,0 %	88,9 %	89,1 %	90,13 %
Del lønn brukt i prestetenesta	79,0 %	78,8 %	79,7 %	79,5 %	80,79 %
Lønn og godtgjering pr. årsverk	801 000	797 000	802 000	819 000	842 000

III Årets aktiviteter og resultater

A Sammendrag av resultater, måloppnåelse og ressursbruk

Det mest oppsiktsvekkende ved resultatene for 2022 er den store diakonale aktiviteten. I 2022 har det blitt til nye prosjekter, og mange relativt nye prosjekter har vokst. To kommuner har gitt midler til nye diakonstillinger, og menighetene har gjort en stor innsats for flyktninger fra Ukraina.

Det er også oppsiktsvekkende at dåpstallene stiger og at vigselstallene er gode, også sammenliknet med før pandemien. Både dåp og vigsel gir stor glede!

Konfirmasjonstallene, noen av de sentrale tallene innen trosopplæring og tallene på vigslinger er stabile. Noen etablerte trosopplæringstiltak, som for eksempel tårnagentene, har fått en treg start, kanskje delvis som følge av nedstengingen tidlig på året.

Tall for deltakelse på gudstjenester og på kulturarrangementer går ned. Her virker det som kirken følger resten av samfunnet i noe treg oppstart etter pandemien. Resultatene oppfordrer likevel til innsats og til å vurdere hvordan gudstjenestetilbudet kan legges til rette så flest mulig deltar.

Vi ser også at tallet på frivillige ikke er tilbake på nivået før pandemien. Da hadde vi flere år med jevn stigning, og vi håper det er mulig at trenden også kan snu denne veien framover.

Det har vært flere gravferder i 2022 enn de siste årene. Dette kan gjenspeile demografiske endringer. Andelen kirkelige gravferder går likevel svakt ned, selv om tallene altså betyr at denne delen av prestatjenesten har vokst i omfang.

Kirken er mer synlig på sosiale medier enn før, og dette er et område under utvikling. Lokale pilegrimsutvalg arbeider godt og får resultater gjennom økt deltakelse på pilegrimsvandring. Det er flere tilbud til ungdom, og vi ser at både menigheter og organisasjoner har gode tilbud spredt over det meste av bispedømmet.

Bispedømmet har større oppmerksomhet rundt samisk kirkeliv enn før.

Prestene deltar på e-læringskurs, selv om dette er nytt og krever tilvenning og oppfølging. 2022 la også grunnlaget for et viktig studieprosjekt om teologi og samfunn, som vil prege prestatjenesten i 2023 og utover.

Ressursbruken i prestatjenesten og bispedømmet har fulgt etablerte tradisjoner og rammer. Det meste av ressursene går til prestatjenesten. Prestene holder gudstjenester i bispedømmets kirke, forretter kirkelige handlinger og bidrar i menighetsarbeid. Biskopen leder prestatjenesten, visiterer menigheter og deltar i viktige arrangementer og prosesser. Bispedømmeadministrasjonen legger til rette for bispedømmerådet, utøver kirkelig forvaltning i ulike saker, holder kurs, samler kirkelig ansatte i ulike faggrupper og følger opp ulike fagområder og strategiske mål.

B Resultater og måloppnåelse

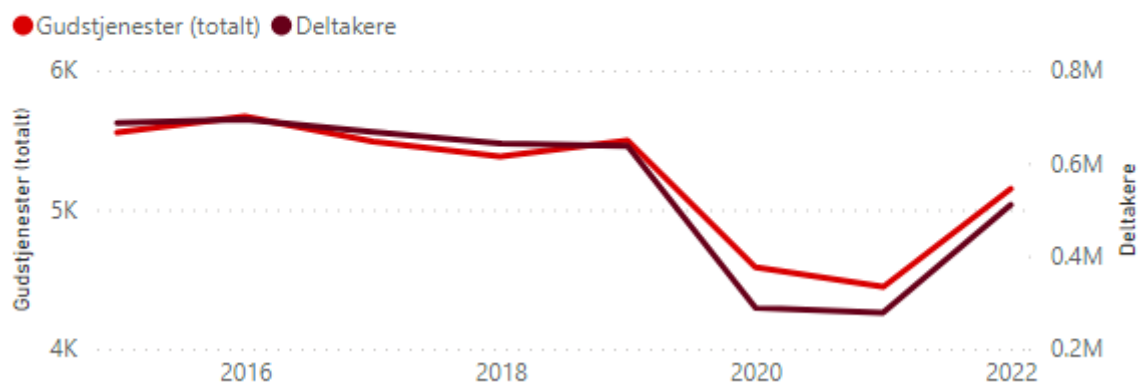
1. Kirken åpner rom for tro

1.1 Forkynner evangeliet til mennesker gjennom hele livet

1.1.1 Opprettholde antall deltakere i gudstjenester

INDIKATOR: GUDSTJENESTEDELTAKELSE OG GUDSTJENESTEFREKVENNS

Totalt antall gudstjenester og deltakere

Pandemien gav to år med svekket gudstjenestetilbud og oppslutning. 2022 begynte også med nedstenging.

2022 har åpnet opp, og fire av fem gudstjenestedeltakere er tilbake. Dette stemmer med hva vi også hører fra andre sektorer av samfunnet. Nedgangen merkes generelt i bispedømmet og kommenteres i alle prostenes årsrapporter. En av prostene sier at det blant annet er noen av de eldre som ikke har kommet tilbake etter pandemien.

Her er det noen tall for hvordan gudstjenestedeltakelsen fordeler seg.

- Gudstjenestene har hatt 510 288 deltakere totalt. 397 280 av disse er deltakere på søn- og helligdager. Litt over 75 prosent av gudstjenestedeltakelsen er altså knyttet til disse.
- Størst utenom søn- og helligdager er skolegudstjenestene, som har nesten 60 000 deltakere. Ellers holdes det også en del gudstjenester på institusjoner og konfirmasjonsgudstjenester på lørdager.
- En stor del av gudstjenestedeltakelsen er knyttet til kirkelige handlinger. På dåpsgudstjenester er det til sammen over 150 000 deltakere. Mange av disse hører ikke til i dåpsfølget. Det er også over 75 000 deltakere på konfirmasjonsgudstjenestene, nesten 45 000 på julaften og noen i påsken.
- 119 241 deltok på de 2383 gudstjenestene med nattverd. Det er nattverd på noe under halvparten av alle gudstjenester. Nattverddeltagelsen har ikke tatt seg opp til nivået før pandemien.

Cirka 15 prosent av gudstjenestene er spesielt tilrettelagt for barn, og disse står også for 15 prosent av den totale deltakelsen. Sju prosent av gudstjenestene har hatt ungdom som målgruppe.

Ifølge årsstatistikken er gudstjenestefrekvensen i bispedømmet på 72 %. Det vil si at det på en gjennomsnittlig søn- og helligdag er en gudstjeneste i nær tre av fire sokn. Gudstjenestefrekvensen handler først og fremst om kirkelig geografi, tilgjengelig presteressurs og lokale ønsker om gudstjenester på de mindre helligdagene.

Flere av prostene sier at det er best oppslutning på gudstjenester det skjer noe spesielt på. Spesielt virker det som gudstjenester med kulturinnslag, involvering av frivillige og bevisst tilrettelegging for barn samler flere. Prosten i Karmøy forteller for eksempel om T-messene i Falnes menighet. Der er det bevegelse i rommet, bevisst valg av salmer og forkynnelse for alle aldre. På disse kommer det nå over 200 mennesker. Liknende tilrettelegging av gudstjenester for familier med barn fungerer godt mange steder i bispedømmet.

Randaberg menighet har oversatt «Messy church» fra Church of England til Kaos-kirke på norsk. De fikk trosopplæringsprisen i 2021, og dette konseptet sprer seg. Noen bruker også gudstjenesteopplegg fra søndagsskolen, «Sprell levende gudstjenester».

Flere proster er likevel urolige for oppslutningen om gudstjenester. Prosten i Ytre Stavanger setter det på spissen. Han er bekymret for at det er *«stadig færre som opplever særlig gudstjenesten relevant og interessant for dem»*. Spesielt mener han dette blir synlig i konfirmantene og konfirmantforeldrenes møter med gudstjenesten. Blir ønsket om gudstjenesten som en bærebjelke som samler alle oppfylt i praksis?.

Prosten sier det virker som *«kirkens medlemmer er atskillig mer positive til andre deler av menighetenes virksomhet, som samtaletilbud, måltidsfellesskap, diakoni, musikalsk arbeid og barne- og ungdomsarbeid, samt kirken som et tilgjengelig stillerom.»* For å ta vare på gudstjenestelivet spør han om det er mulig med en folkekirkelig og fleksibel gudstjenestefeiring, tilrettelagt for at de som deltar skal ønske å komme igjen. Det er også et mulig alternativ å finpusse og gjennomføre høymesser uten for mange kompromisser og tilpasninger, men på færre steder, for de som ønsker denne formen – og så bruke frigjorte ressurser til andre typer gudstjenester og virksomhet.

Målt i oppslutning er gudstjenesten fortsatt det tilbudet i kirken som samler flest. Oppslutningen er fortsatt høy, med over 100 deltakere per gudstjeneste i gjennomsnitt.

Vi hører om mange gode gudstjenesteopplevelser, også fra de som ikke bruker kirken så ofte. Mange trives også med det som er velprøvd, kjent og trygt plassert i kirkens tradisjon. Likevel utfordres vi av både tallene og ønsket om å samle mange flere. Visitasene og arbeidet med justerte grunnordninger viser et stort engasjement for hvordan gudstjenestene skal være.

Framover vil vi fortsette samtalen om hvordan, hvor ofte og for hvem det skal feires gudstjenester. Siden bispedømmet er mangfoldig, er det også ulike ønsker for både gudstjenesteformer og strategi her. De flestes førstevalg er å styrke gudstjenesten og oppslutningen om denne, men det er ulike meninger om hvordan dette best skjer. Det brukes mye ressurser på gudstjenestearbeid i kirken, og når oppslutningen svekkes, kan det vurderes om gudstjenestetilbudet kan organiseres bedre og om det kan gjøres forsøk med nye tiltak som samler flere. Mange menigheter ønsker seg rammer som gjør dette mulig.

1.1.2 Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestelivet

INDIKATOR: ANTALL SOKN MED SAMISK INNSLAG I GUDSTJENESTE

Resultater og utvikling

De siste årene har sentrale menigheter i bispedømmet begynt å markere samisk nasjonaldag. I år har vi også registrert at andre enkeltmenigheter har brukt noen samiske gudstjenesteelementer.

På bispedømmekontoret er ansvaret for samisk kirkeliv gitt til en rådgiver med større mulighet til å følge opp. Selv om bispedømmet ikke har sterke tradisjoner for samisk kirkeliv, ser vi arbeidet for å fremme samisk kirkeliv som et viktig anliggende. Vi ser behov for å øke kunnskapen og bevisstheten om samisk språk, kultur og historie blant tilsatte i menighetene, og å bruke samiske elementer i gudstjeneste og kirkelig undervisning og læring, for å uttrykke anerkjennelse og ta det samiske innslaget i bispedømmet på alvor.

De siste årene har Vår Frelzers menighet i Haugesund og Domkirken/St. Petri menighet i Stavanger hatt gudstjenester knyttet til samenes nasjonaldag. Det var 103 deltakere i Haugesund og 79 i Stavanger i 2022. Det har vært et samarbeid mellom ansatte i menigheten og lokale samiske representanter. I Haugaland skriver prostene at gudstjenesten ble en sterk opplevelse for alle involverte.

I St. Johannes menighet var det 95 deltakere til stede på en gudstjeneste med samiske innslag og i Gausel 74 deltakere. I tillegg skriver prostene i Karmøy at Torvastad menighet bruker samisk kyrie og har «orgeljoik» den søndagen som ligger nærmest samenes nasjonaldag.

Samisk kirkeliv har vært tematisert blant prostene. Biskopen bruker også samisk velsignelse i passende anledninger.

Veien videre

Fra 2023 skal det arbeides mer systematisk i bispedømmet for å fremme kunnskap om samisk kirkeliv blant ansatte og i menighetene. Det er naturlig å ta utgangspunkt i nasjonaldagen og ressurser som kan brukes i forbindelse med denne. Samtidig er det viktig å vise at samiske elementer kan brukes når som helst i trosopplæringen, på gudstjenester eller i andre sammenhenger.

Det er planlagt et foredrag om samisk trosopplæring på Forum for trosopplæring i september 2023. Vi merker at mange er nysgjerrige og positive til å lære mer om samisk kirkeliv.

1.1.3 Oppslutningen om kirkelige handlinger holdes oppe

Dåp

INDIKATOR: ANTALL DØPTE, ANDEL DØPTE AV ANTALL FØDTE

DÅP								
	2016	2017	2018	2019	2020*	2021	2022	Endring
Fødte	6109	5917	5539	5381	5282	5550	5052	-498
Antall døpte	3601	3391	3346	3183	2762	3051	3045	0 %
Dåpsprosent av fødte	59 %	57 %	60 %	59%	52 %	55 %	60 %	+5 %

«Det skjer et under i dåpen», synger vi. I 2022 var det mange som fikk del i dette underet. 60 prosent av alle fødte ble døpt, og dette er en økning på 5 prosent fra året før.

Under pandemien har andelen døpte vært lavere. Kanskje har noen ventet med dåpen, men årets tall ligger uansett på nivå med 2018 og 2019. Høye dåpstall er ikke selvsagt, og nasjonale kampanjer og mye lokalt fokus på dåp gjennom flere år kan ha bidratt til resultatet.

Flere menigheter prøver å legge til rette for dåp hver søndag. Flere prostier og menigheter har invitert til drop-in dåp. Oppslutningen har variert, men vi hører at de som benytter seg av tilbudet opplever det som flott. Media har også vært interesserte i dette. Vi hører at flere ser fram til den nasjonale kampanjen i 2023.

Prosten i Karmøy forteller om større pågang med spørsmål om dåp utenom vanlig gudstjenestetid. Dette henger nok sammen med positive erfaringer av egne dåpsgudstjenester under pandemien. Vi hører at menighetene er på tilbudssiden.

Tallene forteller også at mange familier synes det er viktig med gode tradisjoner. Flere gir uttrykk for at dåp gir trygghet og en opplevelse av å være del av noe større.

Veien videre

Dåpstallene påvirkes av kulturen generelt, av dåpsfamilienes møte med kirken og av kirkelig tilrettelegging og kirkelige tiltak.

Kulturen generelt når vi først og fremst gjennom kommunikasjonsarbeid og gjennom hvordan kirke og tro framstår i offentligheten. Nasjonale kampanjer og positiv medieoppmerksomhet kan minne noen av de som er usikre på dåp om hva dåpen kan gi.

Når familier skal organisere selskap for folk som bor spredt, blir tilgjengelighet viktig. Vi har mange ansatte som møter de som tar kontakt med god serviceinnstilling. Gode møter med de som kommer til dåp må skapes på ny hver gang. En av prestene forteller at hennes erfaring er at når hun våger å vise oppriktig interesse for hvordan foreldrene har det med den lille og velger å ha tid til dem, da åpner de opp. Hun forteller også om verdien av å gjøre ting enkelt, ikke så komplisert.

I bispedømmet planlegger vi et prosjekt om dåp i trosopplæringen. Forskning viser at mange bestemmer seg for om de vil bruke kirken videre mens de er unge. Det gjør det viktig å presentere dåp i trosopplæringen og for konfirmanter. Vi trenger flere enn prestene for å kunne formidle det dåpen gir, og derfor vil vi også fokusere på andre enn teologene i dette. Gjennom dette håper vi at dåpen får større betydning for den enkelte, men også at det gir hjelp til å velge dåp for egne barn når den tid kommer.

Konfirmasjon

INDIKATOR: ANDEL KONFIRMERTE AV ANDEL MEDLEMMER I KIRKEN

Konfirmasjon							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Konfirmasjonsprosent av døypte		87 %	85 %	86 % ⁵	84%	83%	83%
Konfirmasjonsprosent i hele årskullet		63 %	64 %	62 %	64%	61%	57%
Konfirmerte		3749	3727	3759	3623	3708	3652

Konfirmasjonstiden er en spesiell tid i ungdommers liv. Fra kirkens side handler det om å gjøre denne opplevelsen både interessant og meningsfull for konfirmantene. Kirken kan bidra med som er annerledes, noe større, noe som kan gi håp i en krevende tid, og en tro som kan bære når ting er kjekt eller vanskelig.

I arbeidet med revisjon og utvikling av konfirmantplanene i menighetene ble det lagt særlig vekt på det diakonale aspektet. Hvordan møter vi konfirmantene, og hvordan kan vi koble den kristne tro og Bibelens fortellinger til deres liv og hverdag? Det handler om å vite hvor konfirmantene er med livene sine og hva de er opptatt av. Men, først og fremst handler det om å bry seg, se den enkelte konfirmant, og vise at kirken er et sted for alle.

Konfirmasjonsprosenten av døypte i bispedømmet har holdt seg relativt stabil de siste årene. Prosenten var 87 i 2017 og har sunket med omtrent ett prosentpoeng i året til 83 % i 2021. Andelen konfirmerte av døypte medlemmer har holdt seg stabilt inn i 2022. Andelen konfirmerte av 15-åringer sank til 57 prosent. Siden andelen konfirmerte av medlemmer er stabil, gjenspeiler dette trolig først og fremst endringer i befolkningen.

At konfirmasjonsprosenten holder seg så pass høy over tid viser at kirkelig konfirmasjon står sterkt i bispedømmet. Det kan tyde på at konfirmasjonsundervisningen jevnt over har god kvalitet og godt omdømme, og står seg godt i konkurransen med tilbud fra andre aktører. Vi tror også den stabile oppslutningen henger sammen med trosopplæringen. At mellom 30-50 % av alle barn i bispedømmet har deltatt på trosopplæringstiltak i denne perioden, har forhåpentligvis også påvirket oppslutningen om konfirmasjon.

I Ryfylke prosti har menighetene i samarbeid med NMSU jobbet med felles konfirmantleir i prostiet. Arrangørene fikk gode tilbakemeldinger på leiren: *“Me klarte å skape ein god konfirmantleir med ei kjensle av å delta på noko større enn berre si eiga lokale konfirmantgruppe. Å kome saman og arbeide mot eit felles arrangement har gitt god tid til utveksling av idear, metodar og tankar rundt arbeidet. Det er stor verdi i å samarbeide både på tvers av kyrkjelydar og fellesråd, og saman med organisasjonar.”*

Flere menigheter i Stavanger samarbeider med KFUK-KFUM om å arrangere Konfirmanttreff i Ynglingen. Konfirmanter treffes på tvers av menigheter, programmet er mangfoldig med mye innhold. Dette er et samarbeid som har utviklet seg gjennom flere år. Samarbeidet med KFUK-KFUM er en stor ressurs.

I årets utviklingssamtaler i trosopplæringen har det i større grad en tidligere blitt meldt inn konkurranse fra andre som tilbyr konfirmasjon, særlig Human Etisk Forbund (HEF). I Ytre Stavanger prosti har det vært svært aktive facebook-grupper i regi av foreldre for å rekruttere konfirmanter til HEF sin konfirmasjonsundervisning. Til tross for dette ser vi altså at tallene holder seg relativt høye. I Sandnes og Haugesund holder tallene seg gode og stabile, selv om dette er bystrøk.

Menighetene møter konkurransesituasjonen på ulike måter. Mens noen er mer aktive på Facebook og sosiale medier, har andre jobbet relasjonelt inn mot foreldre og ungdomsmiljøer.

I utviklingssamtalene blir det også meldt inn økende behov for tilrettelegging i møte med noen av konfirmantene. For eksempel vil de fleste konfirmantgrupper ha noen med økt impulsivitet, oppmerksomhetsutfordringer og behov for god struktur og forutsigbarhet. Vi hører også at sosial angst gjør at flere har problemer med å delta i undervisningen på samlinger og leir. Relasjonelle utfordringer mellom konfirmantene kan også by på problemer. Flere ansatte melder nå at de trenger styrket kompetanse for å møte disse utfordringene på en god måte.

Høsten 2022 hadde vi en fagdag om konfirmasjon med tittelen «På bølgelengde med konfirmantene?» Professor ved Teologisk Fakultet, Sivert Angel, fortalte om personlighetens betydning i konfirmantundervisningen. Ellers delte sokneprest og kateket i Hinna hvordan vi kan skape ro og organisere undervisningen på en god måte. I tillegg var det presentasjon av konfirmantopplegg fra Bibelselskapet, Skrifthuset og «Smak og se». Det var ca. 90 ansatte med på fagdagen, og tilbakemeldingene var svært gode. Det er tydelig at de ansatte ønsker seg påfyll av kompetanse på konfirmasjon.

Veien videre

For 2023 og 2024 jobbes det med å følge opp de utfordringene som er nevnt over. Vi ønsker etter hvert å utvikle et prosjekt om kristne praksiser i konfirmasjonstiden. I 2024 planlegges det en fagdag om tilrettelegging. Vi ser også behovet for godt kommunikasjonsarbeid lokalt og sentralt. Her har menighetene god nytte av fellestiltak.

Vigsel

INDIKATOR: ANTALL VIGSLER

	2018	2019	2020	2021	2022
Den norske kirke (i Norge)	7 630	6 805	4 560	4930	7157
Stavanger bispedømme	733	628	491	531	744
Vigslar i Den norske kirke (Dnk)	36 %	34 %	28 %	31 %	
Borgerlige vigslar	38 %	45 %	51 %	51 %	
Vigslar i utlandet	17 %	13 %	11 %	9 %	
Vigslar i trossamfunn utenfor Dnk	9 %	8 %	8 %	3 %	
Vigslar i alt	20 949	19 855	16 151	16050	

I 2022 var det mange vigslar! Prest, kirkemusikk og kirkerommet kan gi en ekstra dimensjon av høytidelighet på bryllupsdagen. Kirken byr på rammer som også uttrykker det store i det som skjer. Her blir kjærlighetsløftene gitt foran Gud, slekt og venner.

Vi må regne med at økningen i antall vigslar inkluderer et etterslep av de som utsatte bryllupet i 2020 og 2021. Det blir spennende å se tallene neste år.

Vi ser at kirker med et tradisjonelt og sakralt kirkerom har høyere vigselstall enn enklere, nye kirker. Sola sokn med sine tre unike kirker, kapellet (gamle Sola kirke), nye Sola kirke og den ærverdige ruinkirken fra 1100-tallet, hadde til sammen 70 vigslar i 2022. Det er bemerkelsesverdig høyt, og skyldes i hovedsak den stemningsfulle ruinkirken, som mange ønsker å gifte seg i.

Det var cirka 50 000 deltakere i vigslene, rett under 70 i gjennomsnitt. I tillegg til vigslene ble det utført 36 forbønnshandlinger for borgerlig inngåtte ekteskap. Dersom ekteskapsinngåelsen blir gjort helt borgerlig, ville det forsvunnet en mulighet mange i dag benytter seg av. Den kirkelige seremonien ville ikke blitt den samme uten samtidighet med ekteskapsinngåelsen.

I fjor deltok Sandnes menighet for første gang på bryllupsmesse med stand og prest til stede. Dette skjedde i en brudebutikk i Langgata i Sandnes. Det ble laget en egen brosjyre for anledningen, som presenterte mulighetene for vigslar både på hverdager og i mer tradisjonell forstand. Det var gode tilbakemeldinger på at kirken var til stede med egen stand. Også fra kirkens side opplevdes det fint å være på denne arenaen.

Framover vil vi blant annet jobbe med mulighet for drop-in bryllup i enkelte kirker. Å delta på bryllupsmesse kan gjentas.

Gravferd (GS)

INDIKATOR: ANDEL GRAVFERDER AV ANTALL DØDE MEDLEMMER

KIRKELIG GRAVFERD							
År	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tall på gravferder	2724	2738	2702	2710	2769	2675	2989
Døde i Rogaland	3038	2981	3049	3027	3177	3118	3504
Gravferdsprosent i kirken	90 %	92 %	87 %	90 %	87 %	86 %	85 %

Antall døde økte med 12 prosent i 2022. Antall gravferder i kirken økte også med rett under 12 prosent, og det totale antallet gravferder var det høyeste vi har sett de siste årene. Dette stemmer med det vi har hørt om prestenes hverdag fra prostiene.

Årsstatistikken forteller at over 200 000 mennesker har deltatt i kirkelige gravferder i bispedømmet i fjor. I 2022 har gravferdene igjen blitt store fellesskapsarenaer. Folk deltar igjen bredt i gravferder. En prost melder at det er lav etterspørsel etter gravferder i stillhet.

De siste tre årene har det også blitt flere gravferder i regi av andre enn Den norske kirke. Denne andelen stiger svakt. Bakgrunnen for dette handler noe om større variasjon i befolkningen og flere alternative tilbud. Som før melder prostene at gravferder som har rom for personlige innslag er viktig for mange pårørende. Noen prester sier også at noen elementer i liturgien kan oppleves som trosuttrykk de pårørende ikke nødvendigvis identifiserer seg med. Det er vanskelig å få salmesang i gravferd til å fungere godt.

Noen proster og prester ønsker seg derfor en gravferdsliturgi som er lettere å tilpasse til de pårørendes ønsker. Dette tror de kan være mulig å få til uten å måtte ta bort det kirkelige preget, og det vil være mye bedre å kunne tilpasse enn at de pårørende velger alternative tilbud.

Samtidig er trygghet, forutsigbarhet og gode rituelle rammer fortsatt viktig for de pårørendes opplevelse. De fleste ønsker en tradisjonell gravferd. Vi har også hørt forsøk med tilpassede ordninger, ikke nødvendigvis i regi av Den norske kirke, som ikke fungerer så godt som de er tenkt. Nettopp fordi Den norske kirke har mye å gi i møte med sorg er det viktig å prioritere kvalitet og legge til rette for gode møter med de pårørende. Muligheten til å delta i det godt utbygde tilbudet om sorggrupper spiller også inn her.

1.1.4 Barn og unge lærer om kirke og tro

INDIKATOR: DELTAKERANDEL I UTVALGTE, LANDSOMFATTENDE TILTAK

Alder	Tiltak	2018	2019	2020	2021	2022
0 år	Samtale før dåp	102%	97%	97%	104%	97%
4 år	Utdeling av bok	52 %	50%	44%	43%	44%
6 år*	Tidsavgrensa tiltak for 6-åringar	34 %	34%	38%	39%	33%
8 år	Tårnagenthelg	35 %	37%	37%	39%	32%
Ca. 11 år	Lys Våken	30 %	30%	35%	29%	29%
15 år	Konfirmasjon	84 %	85%	86%	84%	83%
16 år	Tiltak året etter konfirmasjon	20 %	16%	11%	9%	16%

Resultatene viser at oppslutningen om flere sentrale tiltak er ganske jevn, men det er likevel grunn til å reflektere over nedgangen i tallene i enkelte tiltak.

Flere menigheter forteller om stor innsats for å bygge gode relasjoner til de aller minste og deres foreldre. 78 menigheter har tilbud om babysang, med til sammen 3041 deltakere. Babysang er blitt et stort og viktig tilbud. Ikke minst er det viktig for at nybakte foreldre kan bli kjent med hverandre.

94 prosent av soknene deler ut bok til fireåringer. Det er en stund siden deltakerandelen var over 50 prosent. Det er flott å gi fireåringene oppmerksomhet og noe de kan bruke hjemme, men i seg selv er kanskje ikke bokutdeling stort nok til at alle vil komme.

Kun 74 prosent av menighetene gjennomførte tiltak for seksåringene dette året. Det er nok en viktig grunn til at deltakerandelen har gått ned. En grunn til at oppslutningstallene var så pass høye i 2020 og 2021, kan være at mange menigheter hadde forenklet tiltaket under pandemien, ved å dele ut materiell i kirken eller i hjemmene. Det kan ha gitt høyere utslag på oppslutningen. Oppslutningen i 2022 er stabil i forhold til 2018 og 2019.

Det var færre tårnagenter i 2022. Også her kan vi se at færre menigheter har invitert til tiltaket, kun 56 %. Tårnagentene møtes ofte tidlig om våren. I 2022 var det fortsatt rester av restriksjoner knyttet til pandemien, så tiltaket kan være valgt bort av grunner knyttet til dette. Ofte blir kull som ikke har fått tilbud invitert det kommende året. Oppslutningen om Lys Våken er stabil.

Nytt i 2022 er en opptur for tiltak året etter konfirmasjon. 16 prosent av kullet deltok, noe som er en økning på 7 prosent fra året før. Det er kun 38 som har denne målgruppen med i planen, og i år var det kun 20 % som gjennomførte tiltaket. Likevel har vi en økning i deltakelse.

Prosten i Tungenes kommenterer oppslutningen om trosopplæring, og sier han ser det er store forskjeller i ressurser mellom menighetene, blant annet i antall ansatte og frivillige. Det forklarer en del lokale forskjeller. Det ser ut som at de som har stabilitet i arbeidet og kontinuitet i ansattgruppen har best oppslutning. Flere ansatte sier også det er godt å ha trosopplæringsplanene som ramme rundt arbeidet.

Flere menigheter etablerer nå tiltak for tweens, og det meldes om godt oppmøte flere steder. Kopervik menighet er et godt eksempel på dette, der tweensarbeidet har blitt et "nav" som gir positive ringvirkninger inn mot flere tiltak.

Veien videre

Høringen om «Kirkelig undervisning og læring» blir viktig for trosopplæringen. Det kan virke positivt å åpne mer tydelig for kontinuerlige breddetiltak. Samtidig tror vi det fortsatt vil være behov for å oppmuntre til bredde og vurdere tiltak og planer i forhold til oppslutning.

I bispedømmet arbeider vi også for å gjøre organisasjonenes tilbud og ressurser mer kjent, for å skape mer samhandling. Konkret skjer dette gjennom en ny, felles informasjonsbrosjyre.

Flere menigheter inviterer nå til «etter skoletid», tiltak der barna kan gå rett fra skolen til kirken. Her ser vi at oppslutningen er høy. Denne typen tiltak treffer et behov og fungerer godt. Samtidig er tiltak etter skoletid ofte avhengig av ansattressurs. Generelt sier prosten i Ytre Stavanger: *«Jeg vurderer [trosopplæringsarbeidet] som blomstrende i Ytre Stavanger prosti. Samtidig oppleves det ressurskrevende, og helt avhengig av kirkelig ansatte.»*

I noen menigheter ser vi at bredden nås først og fremst ved å invitere til klubb. Noen jobber nå med å prøve ut om de når lengre ut ved å invitere til klubber framfor avgrensa tiltak. Menighetene søker stadig etter nye muligheter hvis de ser at oppslutningen faller.

Prosten i Dalane ser en tendens til at trosopplæringssamlinger bør være færre og kortere for å få plass i barnefamilienes travle hverdag.

Vi vil fortsette med utviklingsamtaler. Der kommer vi tett på de som leder arbeidet og får nært kjennskap til trosopplæringen slik den erfarer lokalt. Hver høst inviterer vi til «Forum for trosopplæring». Over 100 deltar. Å arrangere dette er en god måte å oppmuntre, gi faglig påfyll og bygge relasjoner mellom de som arbeider med trosopplæring.

Prosten i Jæren sier at *«Trusopplæringsreforma har vore heilt avgjerande i kyrkja sitt liv og i korleis kyrkja innrettar arbeidet sitt. Der mange kyrkjelydar før var skeptiske til breiddetiltak som vart tredde ned over dei, og såra når den vesle søndagsskulen deira ikkje var «god nok», er det nå ei stor semje om det gode og riktige ved å arbeida for å nå så mange som mogleg innanfor eitt kull. Me er kan hende nå på ein plass kor mange av tiltaka er godt innarbeidde, nokre er modne for revisjon».*

1.2 Fremmer verdier som utfordrer og som bygger et godt samfunn for alle

1.2.1 Kirken deltar aktivt i samfunnsdebatten og på ulike arenaer i det offentlige rom

Menighetene som kommunikatører

I 2022 har kirken i Stavanger bispedømme først og fremst engasjert seg i samfunnet gjennom menighetenes arbeid.

Menighetene kommuniserer og bidrar til samfunnet gjennom det brede tilbudet, innen diakoni, kultur og trosopplæring: Hallo Venn samler hundrevis av barn. Språkkaféer, matutdeling, julegaveaksjoner, påskemusikkfestival og konserter gjør kirken til aktiv del av samfunnet og bygger et godt samfunn for alle. Her står det mer om aktiviteten under diakoni.

Den viktigste kommunikasjonskanalen menighetene har er menneske-til-menneske-møtet. Gjennom å utvikle relasjoner gjennom menneskemøter og arrangement for små og store, bygger menighetene en plattform til å fremme verdier som også kan utfordre folk og samfunn.

I 2022 har vi fortsatt å løfte fram menighetsbladet som kommunikasjonskanal. Menighetsbladene når direkte inn i de tusen hjem. Satsingen på digital kirke har gjort at menighetsbladet kan komme litt ut av fokus, derfor har det vært viktig å være tydelige på at menighetsbladene er kanalen som når aller lengst ut til kirkens medlemmer. Blir et menighetsblad lagt ned, mister man direkte kontakt med tusenvis av mennesker. Et skrivekurs for menighetsbladredaksjonene i bispedømmet i mars 2022 var med på å styrke kompetansen på å være synlig i lokalsamfunnet gjennom menighetsbladene.

Else-Marie Bue har laget menighetsblad i over 20 år, og delte erfaringer med kursholder Leif Tore Lindø. Foto: Andreas Borge Håmsø

Podcaster når ut til stadig flere. Dette formatet egner seg fint å bruke til å bli hørt i det offentlige rommet. I bispedømmet finnes det flere kirkelige podcaster, blant annet Nærbø menighet sin «Kyrkja – Dekoda» om å dekode symbolikken i kirken, og Ukirkes «Voksenpoeng».

Kommunikasjon fra biskop og bispedømmeråd

Biskop Anne Lise Ådnøys facebook-side og Stavanger bispedømmes facebook-side er også arenaer som når ut til mange.

På «Stavanger biskop Anne Lise Ådnøy» poster biskopen ukentlige innlegg om aktuelle tema. I 2022 hadde siden en rekkevidde på over 103 000 (antall kontoer som har sett innhold fra eller om siden), en oppgang på over 800 prosent fra året før. Hovedårsaken var innlegget om amerikanske kvinners abort-rettigheter i mai, som skapte storm i både sosiale medier og

tradisjonelle medier lokalt og nasjonalt. En bønn i innlegget koblet med et sensitivt tema som akkurat da var høyt framme i samfunnsdebatten, gjorde at reaksjonene ble sterke – både for og imot. Biskopen stilte til intervjuer i media og brukte sin egen facebook-side til å nyansere og forklare. De tre innleggene om dette temaet fikk til sammen nær 8 500 liker-klikk og reaksjoner. Også på mediernes egne facebook-sider, som NRK og Stavanger Aftenblad, var engasjementet stort.

På siden «Stavanger bispedømme» er tallene noe lavere, men en rekkevidde på 42 500 er likevel en økning på 13 000 fra året før. Kun én post har vært betalt, resten av postene som engasjerer mest handler om personal-nytt eller folk som har gjort noe bra: Prest Arne Berge ble nominert til radiopris for program om Fødselskirken på pTro, og prest Lina Haaland sto på stand og fortalte om kirkebryllup på bryllupsmesse. Begge disse postene nådde langt ut, med en rekkevidde på 3-4 000.

Biskopen skrev en kronikk om pandemien og de unge i Stavanger Aftenblad i januar 2022. «Det er ikke greit at barns- og unges psykiske helse er i spill fordi vi som samfunn ikke har bygd opp en forsvarlig helsetjeneste på dette feltet», skrev hun. Biskopen minnet om at kirken rustet opp for å møte en generasjon som blir satt på harde prøver, og refererte til tiltaket «13-20» i Haugesund, «Ventil» og «Ukirke» i Stavanger og en økning i prestestillinger rettet mot unge.

Før Allehelgen sendte biskopen et leserinnlegg til alle lokalaviser om Halloween-feiring og mørketid. Det ble fulgt opp av et lengre intervju om samme tema i Rogalands Avis. «Vi som er voksne, og som vet at unger følger med på nyheter om krig og kreft og flom, må ikke vike unna når vanskelige tema kommer på banen» var noe av budskapet.

I det kommende studieprosjektet blir prestene oppfordret til å bruke muligheten til å skrive kronikker i media om saker som fortjener oppmerksomhet.

Bispevisitasene er en viktig arena for samfunnskontakt. I 2022 var det sju visitaser, der biskop, prost og menighet var i møter med kommuneledelse, skoler, bedrifter, helsevesenet, kulturliv og nærmiljø ellers. Visitasene får også ofte dekning i media. Tema på møtene er blant annet hvordan vi sammen skal bygge et godt samfunn for alle, og finne en felles forståelse av hva det vil si.

Antall artikler om kirken i Rogaland i media sank fra 2 700 i 2021 til 2 156 i 2022. Det høye tallet i 2021 skyldes blant annet mange oppslag om en konflikt i et sokn.

Stavanger bispedømmeråd skiller seg ut i Den norske kirke når det gjelder ønsket om å bruke muligheten til å hente inn opplysninger om samlivsform ved tilsettinger. Det er en sak med verdier som utfordrer både internt i kirken og overfor samfunnet ellers, som også viser et behov for dialogarbeid utad og internt.

Fokus på dette øker i tillegg behovet for at kirken kommer på banen i media også i saker som *ikke* handler om homofilspørsmålet. Man kan få følelsen av å slåss mot vindmøller – få andre saker skaper like stor interesse i mediene, og det skal lite til før den sammen med andre «uenighets-saker» overskygger mer konstruktive nyheter fra kirken.

Gjennom de siste årene har vi likevel sett at planlagt kommunikasjon og godt lagarbeid rundt utfordrende saker bidrar til bedre og riktiger dekning i media. At media vil interessere seg for kirkelig uenighet eller forhold der kirken på ulike måter pådrar seg kritikk kan vi likevel ikke unngå.

Prostene

Flere proster forteller at samarbeidet med media fungerer fint.

I **Tungenes** prosti har lokalavisene (Solabladet, Bygdebladet, Randaberg 24 og Øyposten) en særdeles god dekning av arbeid og problemstillinger knyttet til kirken. Det er god dialog mellom kirkelig medarbeidere og journalister, og menighetene forholder seg til mediene på en bevisst måte.

Kyrkja er blitt eit samlingspunkt

Kyrkja er ikkje lenger statskyrkje. Mange var urolege for kva som då ville skje med kyrkja, når ho skulle styra seg sjølv. Men dei spådommane er blitt gjort til skamme.

Frykta for ei intolerant og belerande kyrkje slo ikkje til. I staden møter me i dag ei åpen folkekyrkje, som vil samla og inkludera.

Gamle stridstema om fortaping, abort og homofili, ligg nok framleis der. Men dei blir ikkje lenger sett på spissen. Det er bra, for bare slik kan kyrkja bli eit samlingspunkt for både høg og låg, truande og skeptikarar og dei mange av oss som slit med kvar dagen og ikkje synes me strekkjer til.

Biskop Anne Lise Ådnøy er ein flott representant for denne folkekyrkja. Ho åpna visitasforedraget sitt med tittelen «Kjærleikens ferjereiser». Tittelen er henta frå Edvard Hoem, men me skjønar så godt kva ho meiner. I innleiinga sa biskopen at «Men

Andens frukt er kjærleik, glede, fred, mildskap, godleik og truskap».

Denne lyse budskapet frå Anne Lise Ådnøy gjer at kyrkja kan samla, og gjer at budskapet kyrkja vil formidla når og rører. Me trur på det gode, at det når lenger enn all verdens formaningar. Felleskap er i sannhet eit godt vern mot alt det som vil ødeleggja livet. Mange stader er samfunn djupt splitta, men den folkekyrkja me har fått kan motverka dette. Det er her ho har si store oppgåve.

Kyrkja sin budskap om nestekjærleik og om å snu det andre kinn til, har vel aldri vore meir relevant enn i dag.

Som biskop Ådnøy avslutta: Dette har vore gode dagar! Eg tek med meg ei glede over så mykje bra som skjer her, og som biskop er eg imponert over livet i øyane. Det er gode ord å ta med seg.

Øyposten hadde tett dekning av biskopens visitas i Hesby, Talgje og Sjernarøy. Avisa avsluttet uken med en svært positiv lederartikkel.

I **Dalane** er kirken er godt synlig i media, ettersom menighetene i Egersund, Eigerøy og Helleland har en side med menighetsstoff hver fredag i Dalane Tidende (DT).

I **Karmøy** skriver prestene ukentlige andakter i Karmøynytt. Lokale medier er positive og velvillige i å rapportere fra aktiviteter i kirkene. Visitasen i Torvastad i høst fikk god dekning med radiointervju med biskopen og prosten, samt dekning av MC-tur og andre punkter på visitasprogrammet.

I **Ryfylke** har det vært god dekning i media av viktige hendelser som Camp Ryfylke, julegaveaksjon og ny prest i Jelsa og Erfjord.

På Jæren får kirken god dekning i de to lokale nyhetskanalene. Det har også vært en del uro rundt planene om nytt kirkebygg på Klepp som har gitt oppslag og debatt. Prosten sier: «i Klepp har kyrkjelyden vorte slitne av mykje merksemd frå lokalpressa rundt planane om nytt kyrkjebygg. Særleg gjer det vondt når motstandarane sine argumenter byggjer på usanningar og stereotypiar som kyrkja ikkje kjenner seg igjen i lenger.»

I **Haugaland ga** aksjonen med drop-in-dåp overraskende stor oppmerksomhet. Lokal radio- og TV-stasjon og NRK laget både forhånds- og oppfølgingsreportasjer om dåp. Prosten var med i juryen til Andreasprisen under Den norske filmfestivalen i Haugesund, for fjerde gang.

Veien videre

Kirken har fremdeles en del å gå på når det gjelder «være på ballen» og kontakte media med interessante saker. Det gjelder å ikke gi opp før man har prøvd.

Mange menigheter er gode på kontakt med lokalmedia. Lokalavisene viser tydelig at de anser kirken som en naturlig og viktig del av lokalsamfunnet, både med positiv og kritisk journalistikk. Kirken, som landets største medlemsorganisasjon, må både utnytte og takle at media viser interesse.

Vi ser at det fungerer godt å møte interessen fra media og befolkning med saklighet, kunnskap og egne fortellinger, slik Jær-prosten og Klepp menighet forbilledlig har gjort, blant annet gjennom leserinnlegg.

Kirken i 2022 er ikke en lukket silo med tette skott til resten av samfunnet. Menighetene er aktive og interesserte samfunnsbyggere med lave terskler for å bli kontaktet og bry seg. Å invitere til offentlige samtaler, å være aktivt til stede i lokalmiljøet og frimodig forkynne kirkens budskap er med på å gjøre kirken synlig som den er.

1.2.2 Kirken samhandler med ulike tros- og livssynssamfunn

Det er samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL) og Kirkelig Dialogsenter som er hovedaktørene innenfor religionsdialog i bispedømmet.

Den norske kirke har to representanter i STL og deltar aktivt her, sammen med dialogpresten. STL er blitt et viktig møtepunkt for representanter for ulike trossamfunn. Det varierer hvor mange arrangementer og møtepunkter man har, men møtepunktene skaper gode relasjoner, gjensidig forståelse og gir grunnlag for godt samarbeid. Stavanger kommune benytter seg av STL i kommunikasjonen med trossamfunn i byen.

I STL er 13 ulike tros- og livssyn representert.

Dialogsenteret har også kontakt med trossamfunn og kommune i Egersund. Det har også vært et dialogmøte i Sandnes. Etter flere innledende møter ble STL Haugalandet opprettet høsten 2022.

Sammen arrangerer Kirkelig dialogsenter og STL dialogkvelder i Stavanger. Disse belyser aktuelle tema i lys av ulike tradisjoner og livssyn. I 2022 var det ni samlinger med 315 deltakere til sammen.

I prosjektet «Unge i Dialog» har det vært fem skolebesøk, med 420 deltakere. Her får elever lære om religions- og kulturdialog.

I noen menigheter finnes det språkkaféer som også blir møteplasser mellom mennesker med ulik tro. Blant annet foregår det spennende møter på språkkaféen i Bryne kyrkje. Her finnes det også et interreligiøst samtaleforum.

Trossamfunnene i STL samarbeidet om et alternativt arrangement under en annonsert demonstrasjon fra Stopp islamiseringen av Norge (SIAN) i 2022, for å unngå uønskede hendelser og konflikter under demonstrasjonen.

Lars Slettebø begynte som ny dialogprest i 2022. Dialogsenteret har ideer til flere nye prosjekter, blant annet vennskap mellom kirker og moskeer.

1.3 Styrker gjennom sin organisering en levende og nærværende folkekirke

1.3.1 Rekruttering til kirkelige stillinger styrkes

INDIKATOR: ANTALL SØKERE TIL VIGSLEDE STILLINGER, ANTALL VAKANSER I VIGSLEDE STILLINGER

Bispedømmets viktigste rekrutteringstiltak i 2022 har vært personalarbeid, rekruttering til nye stillinger, veien til vigslet tjeneste, kirkelig arbeid generelt, satsing på ungdomsarbeid i nye stillinger og deltakelse på utdanningsmesser.

Samlet sett har dette ikke vært nok til å løse de grunnleggende rekrutteringsutfordringene i kirken. Det er fortsatt for få søkere til kirkelig utdanning, noe som igjen gir for få søkere til flere typer stillinger i kirken.

Tallet på vigslinger har variert mellom to og åtte de siste årene. I 2022 var det fem.

Vigslinger	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vigsling av prester	7	1	2	1	5	3
Vigsling av kantor, diakon og kateket	0	1	5	2	1	2

Prest

Vi har sett en nedgang i antall søkere per prestestilling de siste årene. I 2018 var det i gjennomsnitt 5,4 søkere per stilling. I 2020 hadde dette tallet sunket til 3,1. Det har siden stabilisert seg rundt 3-tallet. I 2022 var det i gjennomsnitt 3,3 søkere per stilling. De siste årene har vi også opplevd vakanser og utlysning i flere omganger, noe vi ikke har vært vant med tidligere.

Nedgang i søkertall, flere vakanser og utlysning i flere omganger har andre deler av landet strevd med lenge. Nå blir dette tydeligere også i Stavanger bispedømme.

At VID utdanner teologer i Stavanger hjelper noe på situasjonen, men her kunne det også vært flere studenter.

Vi vurderer å ta i bruk «prest under utdanning» som ordning, ved andre gangs utlysning av aktuelle stillinger.

Kateket

De ti siste årene har vi hatt et stabilt antall vigslede kateketer i bispedømmet, med 17-18 i gruppa. Flere har stått lenge i tjenesten og trives godt der de er. Også de som har blitt vigslet de senere årene har vært stabile i sine stillinger. Dette sier noe om at tjenesten oppleves interessant og meningsfull.

Vi har ikke hatt mange kateketvigslinger de siste årene. Et snitt på en vigsling i året har likevel bidratt til å holde antallet oppe. Dette ble annerledes i 2022, da flere kateketer gikk over i andre kirkelige stillinger, uten at noen nye ble vigslet. Vi ønsker oss flere kateketer. Det er noen som er under utdanning, og vi håper de fullfører utdanningen og blir vigslet. Likevel er vi bekymret for at mange som er lærere og menighetspedagoger i bunn opplever at veien til å bli kateket er for kronglete og lang.

Bispedømmet har en årlig samling for vigslede kateketer. Der tar vi opp temaer for å styrke identiteten og fellesskapet. Biskopen er med på samlingen både som lytter og bidragsyter. Det er tydelig at identitet er en viktig faktor for å stå lenge i stillingen, og at høy kompetanse bidrar til stabilitet og utholdenhet i tjenesten.

Kantorer

Vi har mange dyktige kirkemusikere i bispedømmet, med en høy andel som er vigslet til kantorer. Det har ikke vært vigsling av kantor i vårt bispedømme siden høsten 2019.

Det er utfordrende for kirkemusikere å ta relevant videreutdanning for å kvalifisere til kantorvigsling. Flere kirkemusikere har tatt kontakt for å få hjelp til hvordan de kan ta fagene de mangler for å oppfylle kvalifikasjonskravene, uten at vi har klart å finne en løsning på dette. Vi har flere motiverte kirkemusikere som gjerne vil ta videreutdanning med tanke på kantorkompetanse, men som foreløpig ikke finner et tilbud som gjør dette mulig. Dette er en felleskirkelig utfordring.

Kantorutdanningen i dag er bred og gir godt grunnlag for ledelse av det musikalske arbeidet i menigheten, med musikalsk bredde. Noen fellesråd lyser for tiden heller ut stillinger som menighetsmusiker enn som kantor. Vi ser at godt kvalifiserte kirkemusikere har en viktig rolle i å bidra til god oppslutning om gudstjenester og et bredt musikalsk menighetsarbeid. Kirken bør derfor satse videre på kompetanse, ikke minst for å ta vare på fellessangen og det gode repertoaret.

Det er også en utfordring at det er få søkere til kirkemusikkutdanningene, og at det derfor er et underskudd av kvalifiserte søkere.

Når det gjelder rekruttering til kirkemusikk, er særlig to tiltak viktige. Det ene er å tilby barn og ungdom undervisning på orgel. Det andre er å ha et godt korarbeid for barn og ungdom i menighetene. Vi ser at mange barn og unge blir fascinerte av orgelspill, men det er utfordrende å rydde tid og plass til dette i kantorenes tjeneste. Noen steder ansettes kantorer som timelærer i kulturskolen, mens andre steder kjøper kulturskolen tjenesten av fellesrådet.

I Stavanger kulturskole er det flere barn som står på venteliste for å spille orgel, men det er ikke nok plasser til å tilby dem orgel som instrument. Vi jobber med tiltak for å at orgelundervisningen kan styrkes, gjennom ressursgruppen for kirkemusikk og i samarbeid med Norsk orgelfestival.

Diakon

Det er til vanlig tre til fem søkere til utlyste diakonstillinger i bispedømmet. Ikke alle som blir ansatt har fullført utdanning, men det legges godt til rette for at diakoniarbeidere kan utdannes og vigsles til diakon. I dag er det ti diakonimedarbeidere som tar utdanning eller skal begynne på dette høsten 2023.

Rekrutteringsarbeid

13-14.september hadde Den norske kirke stand på Yrkesmessen i Steinsvik arena i Tysvær. To prester, to kateketer og to diakoner fikk gode samtaler med ca. 200 ungdommer om tro, livssyn, verdier og yrkesvalg. Mange var overrasket over at det var så mange forskjellige yrker i kirken.

I Haugaland prosti ble prosjektet «Ung stab» videreført, med to 18-åringer i deltidsstillinger innen trosopplæring og gudstjenestearbeid. I tillegg har det vært rekruttert flere ungdommer som kirketjenere. Det finnes unge kirketjenere flere steder i bispedømmet, og vi hører også om ungdom som har hatt arbeidsuker eller praksis i kirken.

Norheim menighet på Karmøy har rekruttert mange til kirkelige stillinger opp gjennom årene. De er et godt eksempel på at fellesskapsarenaer for ungdom, med nærvær av kirkelig ansatte, kan gi inspirasjon til jobb i kirken. Menigheten har blant annet gitt mange erfaringer gjennom å gi dem sommerjobb som leirledere.

1.3.3 Kompetanseutvikling styrkes

INDIKATOR: ANTALL GJENNOMFØRTE E-LÆRINGSKURS, KVALITATIV VURDERING

Ansatte i bispedømmet gjennomførte til sammen 551 e-læringskurs i 2022. Det viktigste var beredskapskurset. Ellers var kurset i informasjonssikkerhet et kurs med bred målgruppe og utbredelse.

E-læring er en ny kanal med gode muligheter. Noen går lett inn i nye verktøy, mens for andre er det en terskel at det er digitalt og at en må organisere seg selv og rydde tid. Personal- og forvaltningsavdelingen følger fortsatt opp at alle får gjennomført beredskapskurset.

I 2022 lyste biskop og bispedømmeråd ut en konkurranse om et videreutdanningstilbud, teologi og samfunn. MF og VID sendte inn tilbud, og VID vant konkurransen. Fra 2023 av deltar størstedelen av presteskapet på kurset, de fleste gjennom å ta 10 studiepoeng. Kurset handler om møtet med et pluralistisk samfunn, kontekstuell teologi, hvordan menigheter og prester kan bidra i lokalsamfunnet, om diakoni og prestetjeneste og kirken i media.

Ellers er pastoralklinisk utdanning og pastoral lederutvikling fortsatt mest populært blant de nasjonale etter- og videreutdanningstilbudene.

Kursvirksomhet innen kirkefag er omtalt ellers i årsrapporten. Kursene er viktige samlingspunkt for medarbeidere i ulike faggrupper. De setter fokus på strategisk viktige tema, oppgraderer kompetanse og bidrar til egenutvikling.

Bispedømmerådet hadde også rådsledersamling tidlig på året, blant annet med samfunnskontakt, arbeid for barn og unge og frivillighet som tema. Slike samlinger har en viktig funksjon i å samle, styrke og oppmuntre de tillitsvalgte på lokalt nivå i kirken.

Prostene og ledelsen på bispedømmekontoret fullførte i april 2022 et flerårig lederutviklingsprogram i regi av Nordnorsk lederutvikling. Programmet har blant annet handlet om situasjonsbestemt og rettvendt ledelse, medarbeiderutvikling, arbeid med seg selv som leder, tilbakemeldingskultur og målsetninger som leder. Gjennom gruppearbeid, presentasjoner og individuell refleksjon har hver enkelt kunne arbeide med seg selv som leder. Programmet har gitt økt kompetanse og styrket lederfelleskap.

I løpet av pandemien har også nasjonale webinarer og allmøter utvidet tilbudet om kompetanseutvikling for kirkelig ansatte. Vi vet ikke hvor mange som følger dette, men ser at her er det mye inspirasjon og læring å hente.

2. Kirken er der livet leves

2.1 Styrker kirken som kulturarena og forvalter av kulturarv for alle generasjoner

2.1.1 Flere deltakere på konserter og kulturarrangement

INDIKATORER:

- ANTALL DELTAKERE PÅ KONSERTER I REGI AV MENIGHETENE/
I REGI AV ANDRE AKTØRER ENN MENIGHETENE.
- ANTALL DELTAKERE PÅ KULTURARRANGEMENT I KIRKENE
I REGI AV MENIGHETENE/ I REGI AV ANDRE AKTØRER ENN MENIGHETENE.

Konserter og kulturarrangement i menighetene

Kunst og kultur er blant kirkens kjerneområder. Det åpner rom for tro gjennom et mangfold av uttrykk.

Etter to år med mange begrensninger var det spennende å se hvordan tallene for kulturfeltet var i 2022. Det er gledelig å se en betydelig oppgang sammenlignet med de to foregående årene. Samtidig ser vi at aktiviteten og oppslutning er et godt stykke bak tallene fra 2019.

For bispedømmet totalt ligger tallene for konserter i regi av menighetene rundt 20 prosent under tallene fra 2019 og antall publikum på 28 prosent lavere enn 2019. Når det gjelder konserter i regi av andre, er resultatet cirka 25 prosent lavere enn 2019 i både antall konserter og oppslutning.

Tallene fra enkeltmenigheter gir store utslag. I Domprostiet er antall konserter og publikummere i menighetens regi tilbake på nivået før pandemien, med unntaket av Domkirken og St. Petri menighet. Denne menigheten har de to kirkene som er mest brukt til konserter og andre kulturarrangement i bispedømmet. I mai 2020 ble Domkirken stengt på grunn av en større restaurering. At en så viktig kirke for konsertvirksomhet er stengt, får konsekvenser for tallene. I St. Petri kirke, som i denne perioden fungerer som Domkirke, er det fra før så høy aktivitet at det ikke er rom for å kompensere ved å legge all aktivitet en har hatt i Domkirken inn der.

Vi tror nedgangen sammenliknet med 2019 følger trender i samfunnet generelt. Ulike kulturaktører ser at det tar tid før publikum kommer tilbake.

Konserter

Haugaland og Karmøy er de eneste prostiene som har samme antall konserter som før pandemien. I denne delen av bispedømmet finnes det aktive kirkemusikere og gode musikalske tradisjoner. Karmøy prosti skiller seg ut ved å ha en økning på 11% i tallet på konserter og hele 33% økning oppslutning.

I 2023 planlegges det en tre dagers musikkfestival på Karmøy: «Klassisk påske». Falnes menighet har fått med seg flere støttespillere, og det blir konserter både i kirken og på ulike arenaer i lokalmiljøet.

Konserter i kirkene	2018	2019	2020	2021	2022
Konserter i menighetens regi	437	489	257	204	390
Publikumstall	58 788	53 756	4 870	23 140	38 867
Konserter i regi av andre	295	346	204	238	257
Publikumstall	71 449	62 715	10 961	17 846	45 569
Konserter totalt	732	835	461	442	647
Publikum totalt	130 237	116 471	15 831	40 986	84 436

Andre kulturarrangement

Når det gjelder andre kulturarrangement i menighetens regi, ligger antall arrangement 20 prosent under nivået i 2019 og publikum hele 58 prosent under. Her gir også mindre virksomhet i Domkirken og St. Petri sokn stort utslag. Vi ser også at et sokn rapporterte inn et arrangement for barn med 5500 deltakere i 2019. Her kan det ha kommet inn en null for mye, noe som påvirker sammenlikningen av tall.

For kulturarrangement i regi av andre er det færre i antall, men her er det en økning på 34 prosent i antall arrangement, men nedgang i antall publikummere. Her er det store prostivise forskjeller, med størst aktivitet i Stavanger sentrum.

En delforklaring på lave tall kan være at noen arrangementer krever lengre planlegging enn det oppstart i 2022 ga rom for. Det har også vært arbeidskrevende for menighetene å starte opp igjen, og det kan ha hatt betydning for muligheten til å tilby kulturarrangementer.

Det tilbys et mangfold av kulturarrangementer. Det er for eksempel kunststillinger, litteraturkvelder, filmkveld, fortellerkonsert, orgelkino, fotoutstilling og salmekvelder. I regi av andre er det pilegrimssamlinger, Den kulturelle spaserstokken, forestillingen Haugespor, julefest for ukrainske flykninger, orgelvandring i samarbeid med Turistforeningen og kulturskolearrangement.

Kulturarrangement	2018	2019	2020	2021	2022
I regi av menighet	161	208	108	162	153
Publikumstall	13 652	29 128	8 089	19 235	12 103
I regi av andre	48	53	39	35	63
Publikumstall	10 471	8 208	2 663	3 096	5 464
Arrangement totalt	209	261	147	197	216
Publikumstall totalt	24 123	37 336	10 752	22 331	17 567

Totaloversikt	2018	2019	2020	2021	2022
Kulturelle arrangement totalt	941	1 096	608	639	863
Publikumstall totalt	154 360	153 807	36 783	63 317	102 003

Veien videre

Kirkemusikerne er sentrale i kirkens kulturarbeid og bidrar til at kirken er en arena for et mangfold av konserter og andre kulturtilbud. Mange av dem bidrar med egne konserter i ulike format. På Karmøy gikk organistene sammen om en konsertserie i forbindelse med César Franck sitt 200-årsjubileum. Flere steder drives det også et stort og godt korarbeid, og det ble fremført flere større verk for kor og orkester med solister gjennom året.

Gode kirkemusikere og gode rammer for dette arbeidet styrker kulturarbeidet i kirken. Flere steder er det en utfordring med små og delte stillinger som ikke gir rom for så mye mer enn gjennomføring av gudstjenester og kirkelige handlinger. For å ta vare på rikdommen i den kirkemusikalske tradisjonen, må også de som kjenner den best og kan formidle den ha rom til å føre den videre. I kampen om ressurser i fellesråd og kommuner kan konkurransen bli så skarp at det grunnleggende kulturarbeidet svekkes.

Vi ser at det er der en prioriterer stillinger innen kirkemusikk kulturarbeidet kommer lengst. Blant annet gjør dette det lettere å involvere frivillige, drive kor og samarbeide med kulturskolen og andre kulturaktører.

Vi er glade for at det nå tilbys kirkemusikkutdanning ved universitetet i Stavanger igjen. Nå er utfordringen å gjøre studiet kjent og rekruttere studenter.

Vi vil fortsatt samle kirkemusikere til fagsamlinger, sammen med ressursgruppen for kirkemusikk. 27 menigheter har lokal plan for kirkemusikk.

Å lyse ut OVF-midler og restmidler av tilskudd har bidratt til at en del konserter som ellers ville krevd for mye økonomi lokalt har kunnet realiseres. Få menigheter har ressurser til å ta risikoen med å engasjere flere profesjonelle musikere til en konsert, dersom det er nødvendig for å gjennomføre et prosjekt. Når nå OVF-midlene faller bort, kan dette påvirke muligheten til å gjennomføre en del konserter. Bispedømmerådet vil vurdere hvordan tilskuddsmidlene skal brukes framover. Vi ser at tilgjengelige midler skaper gode tilbud.

Stavanger kirkelige fellesråd (SKF) har i mange år hatt et eget kulturutvalg. Fellesrådet søker hvert år kulturmidler fra Stavanger kommune. SKF driver også kulturarbeid med egne midler, gjennom at menighetene to ganger årlig kan søke fellesrådet om støtte til konserter og kulturarrangement. Ordning som dette styrker kulturarbeidet.

Jubileet i 2025 vil bli en flott ramme for kirkelig kultur. Da feirer både Stavanger bispedømme, Stavanger domkirke og Stavanger by 900 år. Stavanger kirkelige fellesråd, Domkirken og St. Petri sokn, Stavanger biskop og bispedømmeråd har etablert en felles jubileumskomiteé. Vi har godt samarbeid med Stavanger kommune i forberedelsene, og det kirkelige jubileet er sentralt i kommunens planer. Vi samarbeider også med Rogaland historielag og Byhistorisk forening i Stavanger. Vi håper å kunne løfte kirken i hele bispedømmet fram gjennom ulike type arrangement og tiltak.

Kor

Det har vært korsang i kirken siden tidlig i middelalderen. Korene har en viktig funksjon i gudstjenestelivet, skaper gode felleskap og gir musikalske opplevelser på øvinger og konserter. Å delta i kor er en vei inn i kirken. Det gir god kjennskap til gudstjenesten og salmeskatten.

Det er gledelig å se at korarbeidet er tilbake til omtrent samme nivå som i 2019, til tross for pausen i pandemien.

Det var registret 106 barnekor i menighetene i bispedømmet i 2022 fordelt på 59 av menighetene. Det er barnekor i alle prosti. 27 menigheter har fra 2 til 6 barnekor. Utviklingen varierer fra prosti til prosti. I Dalane har antall barnekor økt med 67 prosent. Det har også blitt flere kor i Domprostiet og i Ryfylke. Antallet kor og medlemmer i voksenkor holder seg ganske stabilt. Det er kor for voksne i alle prostiene i bispedømmet. 11 menigheter har mer enn ett kor for voksne.

Kor kan skape store opplevelser. I Madlamark kirke arrangerte kammerkoret Grandezza et musikkspill om Augustins «Confessiones». Koret presenterte prosjektet slik: «Gå ikke glipp av det største konsert-prosjektet i bydelen i år! Og ved siden av en høykvalitets kulturopplevelse, kan du på kjøpet få dype eksistensielle refleksjoner omkring menneskets urolige hjerte.» Prosten rapporterer at kantor, musikere og skuespillere bidro til en uforglemmelig konsert-/kulturopplevelse i en fullstappet kirke.

KOR	2018	2019	2020	2021	2022
Barnekor	116	112	111	103	106
Medl. Barnekor	2 525	2 356	2 328	2 135	2 362
Voksenkor	66	67	66	63	64
Medl. Voksenkor	1 578	1558	1369	1 277	1 363

Veien videre

Vi ser at det er behov for å arbeide systematisk og konkret med å ta vare på fellesskapssangen i kirken. Mange opplever det fremmed å skulle bruke stemmen til å synge. Det er utfordrende å holde i liv et bredt repertoar av sanger som folk kan. Dette vil vi arbeide med gjennom prosjektet «Kraften i fellesskapssangen». Prosjektet er helt i oppstarten så det er for tidlig å si noe om tiltak. Korene og korarbeidet vil være en viktig del av arbeidet. Det er derfor naturlig å involvere Kirkesangforbundet, Ung kirkesang og andre kororganisasjoner i prosjektet.

Fra 2023 tilbyr universitetet i Stavanger, fakultet for utøvende kunsthøgskolen, digitalundervisning i korledelse. Dette vil være et godt videreutdanningstilbud for mange av våre kirkemusikere, og vi vil være med å spre informasjon om tilbudet.

2.1.2 Styrke og fornye kirkelig kulturarv nasjonalt og lokalt

INDIKATORER: ANTALL MENIGHETER MED ÅPNE KIRKER, PILEGRIMSRAPPORTERING

Åpne kirker

Kirkebyggene står sterkt i lokalsamfunnet. De skaper identitet og tilhørighet. Åpne kirkerom gir stillhet og ro, mulighet for refleksjon og ettertanke. Her er det et behov kirken kan møte.

Vi ser en gledelig økning på antall dager det er åpne kirker i bispedømmet på 20 prosent. Seks av prostiene har oppgang, så her har vi en bred trend. Den største økningen i antall dager finner vi i Stavanger Domprosti, med hele 51 prosent. Økningen i 2022 er enda større siden Domkirken er stengt. I Haugesund har Vår Frelsers kirke, midt i sentrum av byen, åpent så ofte som mulig. Om sommeren er kirken åpen alle hverdager.

De stedene det er mye turister er det lettest å få nok aktivitet til at det gir mening å investere tid og personell i å holde kirken åpen. Andre steder krever det nærhet mellom kirken og kirkekontoret eller trygghet for at kirken kan holdes åpen uten risiko å la den være ulåst. Her ligger det ikke alltid løsninger enkelt til for hånden.

Det kan være noen utfordringer med rapporteringen siden noen sokn har flere kirkebygg. Tallet sier noe om hvor mange sokn som tilbyr åpen kirke og ikke antall kirker.

Åpne og tilgjengelige kirkerom har de siste årene vært tema på ulike samlinger for ansatte. Særlig gjennom pilegrimsarbeidet skapes det bevissthet om at kirkene skal være åpne og tilgjengelige. At 51 av bispedømmets 138 kirker og kapeller er åpne viser at her er det fortsatt muligheter for vekst.

Det er viktig å ha en god dialog om muligheter og utfordringer når det gjelder åpne kirker, og gi rom for å dele gode erfaringer. Vi vil også arbeide med hvordan informasjonen om åpne kirker kan bli bedre.

Åpne kirker	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Åpne kirker	34	42	43	57	57	51
Antall dager	1 265	1 387	1 558	1 352	1 373	1650

Pilegrimsarbeidet

Pilegrimsarrangementer – tall fra egen rapportering					
	2018	2019	2020	2021	2022
Lokale pilegrimsvandringer	17	24	17	19	36
Deltakere	368	714	297	497	768
Pilegrimsgudstjenester	4	1	1	5	7
Deltakere	289	180	100	610	681
Andre pilegrimsarrangement	5	12	146	97	197
Deltakere	220	278	3 216	2 350	2073
Pilegrimsarrangementer totalt	26	37	164	121	240
Deltakere totalt	877	1 172	3 613	3 457	3522
Prosti m. pilegrimsarr.	8	7	7	9	8

Det er gledelig å se en økning i flere tall for pilegrimsarbeidet.¹ Det har vært nesten dobbelt så mange pilegrimsvandringer som under pandemien, men også flere enn i perioden før. Deltakerantallet er nesten doblet, og høyere enn i 2019. Det har også vært flere pilegrimsgudstjenester og pilegrimsarrangementer i året som gikk.

Totalt sett er det flere arrangementer, men omtrent like mange deltakere som i 2019 og 2020. Vandringene vokser, mens andre pilegrimsarrangementer ikke har like høy oppslutning som midt i pandemien, da dette var en av de arbeidsformene som var mulige å holde oppe. Ikke alt som skjedde i pandemien har blitt videreført.

Det meste av aktiviteten innen pilegrimsfeltet skjer i regi av de regionale pilegrimsutvalgene. I 2022 arrangerte Jæren pilegrimsutvalg sju lokale vandringer med til sammen drøyt 200 deltakere. I tillegg arrangerte de en fem dagers pilegrimsvandring i England til Lindisfarne. Det er også mye aktivitet knyttet til Utstein pilegrimsgard og det regionale pilegrimssenteret på Avaldsnes. Også i 2022 var Utstein pilegrimsgard åpen for pilegrimer hele sommeren. Frivillige der gjennomførte pilegrimsbønn i klosterkirken hver dag i 60 dager, med over 750 besøkende. Dette skjer i et godt samarbeid med MUST, Museum Stavanger.

Også i år ble det arrangert 5-dagers vandring fra Egersund til Stavanger og pilegrimsreise fra Stavanger til Røldal. Lørdagen ble det arrangert et pilegrimsseminar sammen med Bjørgvin bispedømme. Her bidro blant annet kirke, næringsliv, reiseliv, kommune og fylkeskommune.

Veien videre

De lokale pilegrimsutvalgene står for aktiviteten innen dette feltet. Pilegrimsutvalget for Stavanger bispedømme har som hovedmål å «Bringe tro og håp til livsvandringen for store og små». Vi vil arbeide videre for at menighetene skal se mulighetene i pilegrimsarbeid og for at mennesker skal oppdage sin lokale kirke som pilegrimsmål. Pilegrimsforum opprettholdes som samlingspunkt i bispedømmet, og vi ønsker også å invitere ulike faggrupper i kirken til samlinger om pilegrimstanken.

Vi fortsetter også å samarbeide med Regionalt pilegrimssenter på Avaldsnes, som har ansvar for å styrke arbeidet for å få opp aktiviteten på Kystpilegrimsleia.

¹ Unntaket er antall deltakere på *andre pilegrimsarrangement*. Det skyldes at vi i år ikke har tatt med registrerte besøkende til det regionale pilegrimssenteret på Avaldsnes. Der er det registrert 1217 som er både turister og lokalt besøkende. Disse var inne i fjor.

2.1.3 Skoler og andre aktører formidler kulturarven i kirken (GHD)

Skule / barnehagegudstjenester	2018	2019	2020	2021	2022
Skolegudstjenester	278	279	64	40	240
Deltakere	70725	72350	3353	4219	59752
Barnehagegudstjenester	111	94	62	35	75
Deltakere	11936	11272	2421	2322	7480

Gjennom kirke-skole-samarbeidet får barn og unge årlige møtepunkter med kirken, ofte knyttet til høytidene. Gjennom det blir kultur, historie og tradisjon konkret for elevene. Elever med ulik bakgrunn får del i viktige strømmer i norsk kultur, tilpasset skolens rammer. Deltakelsen på skole- og barnehagegudstjenester utgjør en betydelig del av den totale gudstjenestedeltakelsen årlig, og gjennom å delta får elevene kompetanse på noe de sannsynligvis vil møte gjennom livet, uavhengig av egen familiebakgrunn og kontekst.

Før pandemien var det vekst i antallet deltakere på skolegudstjenester. Pandemien var unntaksår, med få og små skolegudstjenester. I etterkant av pandemien har noen skoler justert tradisjonene. Vi hører særlig at skoler som har hatt gudstjenester både til jul og påske går over til å ha en årlig gudstjeneste, i jula. Dette forklarer nok en del av nedgangen.

Kontakt mellom kirke og skole er en del av visitasene. Her hører vi om gode samarbeidsrelasjoner. Vi oppfordrer ofte til å konkretisere dette i planer, som ikke blir personavhengige, men kan ligge til grunn over lengre tid. Etter departementets klargjøring og anbefaling om skolegudstjenester, har det vært lite uro rundt skolegudstjenestene i bispedømmet. Skoleledelsen reflekterer i større grad enn tidligere om den flerkulturelle skolen og tradisjonens plass, samtidig som de er tydelige på at den kristne tradisjonen er en viktig og naturlig del av skolens virksomhet.

I Sola har ny kirke ført til flere skolegudstjenester. Én skolegudstjeneste årlig har blitt til fem, blant annet for to ungdomsskoler som ikke har hatt gudstjeneste før.

Per i dag er det ca. 2 av 3 sokn som har skoleklasser på besøk i kirken, og kirken har vært på besøk i skolen 116 ganger.

I 2022 var 443 barnehager på besøk i kirken, og det utgjør ca. 2 av 3 sokn i bispedømmet. Menighetene har vært på besøk i barnehager 70 ganger i løpet av 2022. Det er positivt at så mange barnehager har kontakt med lokalmenigheten, og forhåpentligvis opplever dette som konstruktivt og meningsfullt. Barnehagesamarbeid har hatt mindre fokus enn skolesamarbeid, så her kan det være muligheter for vekst.

Skolens nye overordnede planverk, nye læreplaner i fag og tverrfaglige temaer som livsmestring og bærekraftig utvikling, gir muligheter for nye innsteg i kirke-skole-samarbeidet. Flere menigheter har allerede gode planer, og vi vil arbeide for å spre gode ideer. Vi håper å lage en enkel manual for kirke-skole samarbeidet i 2023 og en fagdag i 2024.

2.2 Bidrar til å virkeliggjøre bærekraftsmålene – lokalt, nasjonalt og globalt

2.2.1 Flere menigheter med diakonal satsing

ANTALL MENIGHETER MED DIAKONAL BETJENING, KVALITATIV VURDERING

Diakonstillinger og samarbeid med kommunene

I 2022 kom det to nye diakonstillinger i bispedømmet.

I desember fikk Sola kirkelige fellesråd midler fra Sola kommune til ny, full stilling som ungdomsdiakon. Gjennom flere år har menighetsrådene pekt på behovet for å etablere et lavterskeltilbud for barn og ungdom i Sola. Nå vil kirke og kommune satse på dette sammen, gjennom en stilling som kalles «Kirkens ungdomskontakt».

Stavanger kirkelige fellesråd har fått midler fra Stavanger kommune til en diakonstilling i Hesby, Talgje og Sjernarøy menigheter i gamle Finnøy kommune. Den nye diakonen vil samarbeide med helse- og omsorgstjenesten, lokale lag og organisasjoner, skoler og barnehager. Diakonen skal være et bindeledd mellom kirken og lokalsamfunnet. Ny diakoniarbeider begynner 1.januar 2023.

Det er svært gledelig at store kommuner vil satse på kirkelig diakoni. Dette passer godt med kirkens eget ønske om å utøve tro gjennom handling, bygge fellesskap og fremme nestekjærlighet. Vi tror kommunene på denne måten vil klare å aktivere frivillige i lokalmiljøet, slik at investeringen i en diakon gir mange positive ringvirkninger.

Kirken samarbeider også med kommunene gjennom prosjekter, for eksempel rettet mot flyktninger, bekjempelse av fattigdom og utenforskap. Flere menigheter har julegaveaksjon sammen med NAV. I Sandnes og Strand er det diakonale samtaletilbud på videregående skoler. Kirken bidrar også i den palliative tjenesten ved sykehjem.

Til sammen er det nå 50 diakoner og diakoniarbeidere Stavanger bispedømme. Det gir 73 av menighetene faglig, diakonal betjening, opp fra 68 i 2019.

Diakonale tiltak

	2018	2019	2020	2021	2022
Institusjonsandakter ²		2197		1484	1928
Besøktjeneste	4127	3848	3928	2509	2226
Soknebud				275	279
Sjelesorgsamtaler	2318	2352	3722	3174	2677
Tilbud til eldre		270		152	266

Prester og diakoner gjennomførte under pandemien et høyt antall samtaler sammenliknet med årene før. Vi ser fortsatt en økning sammenliknet med før pandemien. Pandemi-relaterte samtaler er det naturlig nok færre av, og det ordinære diakonale arbeidet er tilbake i full sving. Likevel er det fint å se at kirken blir mer kjent som samtalepartner.

Det ser ut til at besøktjeneste i regi av menigheten minker i omfang. På visitas i Bekkefaret møtte vi besøktjenesten. Mange av besøkene er knyttet til åremålsdager, der det finnes en tradisjon for å gå med blomster fra menigheten. Slik er det mange steder. De som deltar forteller at det kan være kulturelt komplisert noen steder å ringe på dørene. Noen blir overrasket, mange besøk blir en enkel overlevering av blomst, mens andre besøk kan gi

² Vi begynte å bruke den diakonale menighetsstatistikken mer aktivt i årsrapporten for 2021. Noen historiske tall er tilgjengelige i Power BI, mens andre ville det tatt mer tid enn tilgjengelig å hente inn manuelt i år.

verdifulle samtaler. I Veavågen menighet har man startet opp en besøkstjeneste som drives og organiseres av frivillige, i samarbeid med barne- og ungdomsarbeidet.

De kommende årene vil antallet pensjonister øke. De store pensjonistkullene bringer med seg økte samfunnsutfordringer knyttet til helse- og ensomhetsproblematikk. Samtidig kan mange pensjonister være ressurspersoner. Det finnes også mange menigheter som i dag har tilbud til eldre, og der pensjonister er sentrale frivillige. Kanskje bør tiltak for seniorer framover gis mer oppmerksomhet og høyere status, siden det også møter viktige behov og samfunnsutfordringer?

I denne sammenhengen er det gledelig å se at tilbudet til eldre i bispedømmet er tilbake på 2019 nivå. Årsstatistikken forteller at det finnes nær to hundre tilbud til eldre i regi av menighetene i bispedømmet. Det er mer enn to i gjennomsnitt pr. sokn.

Bekkefaret og St. Johannes menigheter har blitt invitert med inn i et samarbeid med SESAM (forskningsinstitusjon på Stavanger Universitetssykehus). SESAM forsker på eldreomsorg og demens og i den forbindelse har de et ønske om å utvikle et undervisningsopplegg rettet mot menigheter, siden menighetene er viktige sosiale arenaer for mange eldre. Å ta vare på sosiale relasjoner og kjenne seg som en del av et fellesskap er et viktig element for at flere eldre, også demente, skal kunne bo i egen bolig betydelig lengre. Menighetene har gitt innspill til SESAM sitt undervisningsopplegg, som hjelp i å skreddersy det inn mot menigheter som målgruppe.

Når det gjelder andakter på institusjon så er antallet i 2022 på vei tilbake til det som var i 2019. I pandemien var det vanskelig å få gjennomført andakter på grunn av smittesituasjonen.

Veien videre

Vi vil fortsette å støtte menigheter som arbeider for å få etablert diakonstillinger. Ansettelsene i Finnøy og Sola er et godt eksempel på målrettet arbeid av et diakoniutvalg over tid for å få opprettet en diakonstilling.

I 2023 har vi planlagt VIVAT-kurs, kurs om forebygging av selvmord, i to prosti. Prestene arbeider med studieprosjekt om diakoni og samfunn. Det blir også fagdag om frivillighet i palliasjon. Diakonene skal arbeide med hvordan diakonien skal bli synlig i «Kirka vår, plan for arbeidet i soknet.»

Det godt etablerte sorgstøttenettverket arbeider også med relasjonen til helseforetakene. Her kan god koordinering styrke tilbudet til de pårørende.

Stavanger kirkelige fellesråd har laget en felles omsorgsplan for byen. Dette er et arbeid som også kan være til inspirasjon andre steder.

2.2.2 Kirken fremmer menneskeverd, fred, menneskerettigheter og vern om skaperverket

Kirken fremmer menneskeverd, fred, menneskerettigheter og vern om skaperverket gjennom forkynnelse, kommunikasjon i det offentlige, kirkelig undervisning og diakoni.

Fasteaksjonen er et årlig høydepunkt for internasjonal diakoni. Konfirmantene gjør en stor innsats for Kirkens nødhjelps arbeid i utviklingsområder, og med få unntak deltar alle menigheter. Menighetene samlet også inn 17 millioner til gode formål i året som gikk, utenom fasteaksjonen.

Gudstjenestelivet preges av engasjement for verden på mange måter, i forkynnelse som oppmuntrer til å bidra, gjennom forbønn og gjennom spesielle markeringer. Misjonsavtalene i menighetene er konkrete bidrag til styrket menneskeverd mange steder.

Et eksempel på dette fant sted i Karmøy prosti. I mars ble det arrangert en felleskristen forbønngudstjeneste for Ukraina. En stor bredde av menigheter og forsamlinger ble med. Kommunen, ved ordføreren, var også en viktig samarbeidspartner. Mange deltok. I gudstjenesten var det en appell med informasjon fra folk som kjente situasjonen godt, og i etterkant av samlingen holdt kommunen også informasjonsmøte omkring behovet for innsats i mottak av flyktninger fra Ukraina.

Vern om skaperverket er omtalt i et eget avsnitt.

2.2.3. Den norske kirkes utslipp og miljøbelastning reduseres

I 2022 ble bispedømmekontoret igjen resertifisert som miljøfyrtårn. I forbindelse med hver resertifisering jobbes det grundig og systematisk med miljøbelastningen knyttet til virksomheten ved kontoret.

Framover vil det også bli utarbeidet en regional handlingsplan for å redusere utslippene. Flere møter er digitale. Veiledere om bærekraftig mat og arrangementer er gjort kjent og tas i bruk. Studieprosjektet for prester innebærer en reise, men det ble lagt som ramme at det ikke skulle reises like langt som før. De som kan benytter tog eller kollektiv transport på arbeidsreiser i Norge. Arbeidet med å redusere utslipp fra reisevirksomhet vil fortsette.

Det finnes også miljøtiltak i mange menigheter. I 2022 ble Varden grønn menighet og med det er det 49 grønne menigheter i bispedømmet. Det er fremdeles en utfordring for noen menigheter som ønsker å bli grønne at det ikke lar seg gjøre med de tjenesteavtalene de har med kommunen.

Ungdomsrådet arbeider også med kirkelig klimaengasjement og med diplomisering av «Grønt ungdomsarbeid». Målet å gjøre ungdomsarbeid til arenaer der ungdom kan utvikle og praktisere et grønt skifte. Oppmerksomhet om unge klimaaksjonister, skolens miljøprofil og bevisstheten om at de som er unge nå vil oppleve klimaendringene skaper merkbart miljøengasjement. Kirkelig miljøengasjement treffer ungdom. Vår erfaring er at når vi også legger til rette for grønn praksis blir også økoteologiske perspektiv mer relevante og meningsfulle.

2.3 Samhandler med organisasjonslivet, andre tros- og kirkesamfunn, offentlige, private og ideelle aktører.

2.3.1 Samarbeid menighet og misjon styrkes

I 2022 har antall misjonsavtaler i bispedømmet holdt seg stabilt, med 115 avtaler fordelt på 84 menigheter. Dette vitner om et fortsatt sterkt engasjement for misjon i menighetene. Misjonsavtalene fungerer fortsatt godt.

For første gang ser vi at antall avtaler med organisasjoner i «samarbeid Menighet og Misjon» (SMM) har hatt en merkbar reduksjon, fra 106 til 95. Flere menigheter velger å støtte prosjekter drevet av enkeltstående medlemmer i menigheten. Blant annet har det vokst frem et sterkere engasjement for organisasjoner som arbeider i Ukraina.

Til tross for nedgang i antall SMM-avtaler ser vi en økning i inntekter for 2022. Kanskje får færre avtaler mer fokus? Totalt ble det samlet inn 3 509 022 kroner, en oppgang på 490 392 kroner. Dette gir en snittinntekt på 36 937 kroner per misjonsavtale med en SMM organisasjon. Dette ligger godt over landsgjennomsnittet.

Totalt var det 26 menigheter fra Stavanger bispedømme som meldte seg på «Sammen som kirke i hele verden» aksjonen i 2022. 18 av menighetene rapporterte inn en total inntekt på 320 000 kroner. Flere menigheter har gjennomført arrangementer eller kreative tiltak som har skapt engasjement. Samtidig har en del menigheter rapportert inn at det allerede er gode innarbeidede rutiner knyttet til misjonsavtalen, og at deltakelse på en aksjon i dette tidsrommet ikke passet inn.

I tillegg til misjonsavtaler er det et godt fokus på vennskapsavtaler. I 2022 hadde 12 menigheter totalt 17 vennskapsavtaler med menigheter i ulike deler av verden. Det er flest avtaler med menigheter i Europa.

Stavanger bispedømme har en vennskapsavtale med Carlisle bispedømme i England som strekker seg langt tilbake i tid. I mai 2022 var en delegasjon fra Carlisle på en ukes besøk i Stavanger. Delegasjonen besøkte samarbeidsmenigheter, organisasjoner, Utstein pilegrimsgard og bispedømmekontoret. Vi erfarer at slike vennskapsavtaler og besøk er til inspirasjon og gir perspektiv.

Bispedømmet har også en vennskapsavtale med Fianarantsoa bispedømme på Madagaskar. Et besøk fra Madagaskar ble først utsatt på grunn av lokale utfordringer på Madagaskar, og siden har det vært vanskelig å gjennomføre på grunn av pandemien.

Utvalget for Samarbeid Menighet og misjon i Stavanger (SMMS) har gått ned fire møter i året til to. Utvalget har gjort en avklaring i forhold til hva det skal være. Det er nå først og fremst et forum for informasjonsutveksling og kontakt. Tiltak bør gjennomføres av arbeidsgrupper der de som har mulighet bidrar, men opprettelsen av slike grupper kan starte i SMMS. Arbeidsgrupper som nedsettes koordineres i første omgang av misjonsrådgiver ved bispedømmekontoret.

Målet i 2023 er å planlegge en fagdag eller samling som blir gjennomført våren 2024. Ellers blir det viktig å følge opp misjonsavtaler og bidra som koordinator i samarbeidet mellom misjonsorganisasjonene og menighetene.

2.3.3. Barne- og ungdomsorganisasjonene deltar inn i menighetene

De frivillige barne- og ungdomsorganisasjonene har lange tradisjoner i bispedømmet. KFUK-KFUM har lenge betydd mye i nordfylket og Stavanger. De har også speiderarbeid flere steder i bispedømmet, med god oppslutning. Speiderarbeidet har gode regionale og nasjonale møtepunkter. NMSU og Acta har et stort arbeid i midtre og søndre delen av bispedømmet. Acta har et stort leirarbeid.

Søndagsskolen er viktig over hele bispedømmet. I 2022 var det 59 menigheter som hadde søndagsskole og det ble registrert ca. 3500 barn som deltok. KRIK har mange lokallag.

Flere menigheter driver kor for barn og ungdom. Disse er knyttet til ulike organisasjoner, til Ung kirkesang, KFUK-KFUM eller Acta, bl.a. Soul Children.

Mellom KFUK-KFUM og Den norske kirke på Haugalandet er det god kontakt. NMSU har også mange og gode samarbeidsrelasjoner til Den norske kirke, både lokalt og regionalt. Acta / Normisjons arbeid er mer selvstendig, men mange som deltar er aktive i både menighet og organisasjon. Bispedømmet har en samarbeidsavtale med IMI-kirken, som er en stor og viktig aktør i Stavanger.

Indremisjonsforbundet og Norsk luthersk misjonssamband holder mer avstand til Den norske kirke, men noen steder finnes det godt lokalt samarbeid. Normisjon har også noen relativt selvstendige menighetsfellesskap, med ulik formell status.

Bispedømmet har hatt omtrent et møte i året som oppfølging av Kirkens Unge-plattformen. Her har alle organisasjonene i plattformen blitt invitert og takket ja når de har kunnet. I møtene får partene en oppdatering på hverandres arbeid og drøfter hvordan en på best mulig måte kan styrke barne- og ungdomsarbeidet i bispedømmet. Organisasjonene har mange gode ressurser som kan brukes til ulike aktiviteter for barn og ungdom. Disse brukes i noen menigheter og der hvor organisasjonene selv inviterer til aktiviteter. Blant annet har NMSU og KFUK-KFUM godt materiell til tweens-klubber.

Mange steder var organisasjonene tidligere ute enn Den norske kirke med å drive barne- og ungdomsarbeid. Noen steder i bispedømmet er det fortsatt en arbeidsfordeling mellom menighetene og organisasjonene på dette, men det gjelder først og fremst i enkelte menigheter i Ryfylke, på Jæren og i Dalane. De siste tiårene har menighetene i Den norske kirke etablert mange tiltak for barn og unge selv, i kirker og menighetshus. En del av disse klubbene og tiltakene blir meldt inn i en organisasjon.

Det siste året har flere menigheter knyttet seg til «Follow me». Follow me er et nettverkstilbud for unge ledere i alderen 15-25 år. Nettverket følger opp ungdommer som er eller vil være ledere i større eller mindre grad i menigheten sin. Nettverket har månedlige samlinger, et lederkurs, en stor samling i starten av høsten og en stor konferanse i slutten av juni. Follow me gir også ungdomsarbeidere et nettverk. Follow me drives av NMSU og er særlig utviklet for menigheter i Den norske kirke.

Ukirke i Stavanger sentrum er også et samarbeidsprosjekt mellom bispedømmerådet, menigheter i Stavanger kirkelige fellesråd og NMSU. Norges eldste bedehus i Nygaten er fylt av ungdommer flere dager i uken.

Framover vil vi fortsette de regionale møtepunktene med organisasjonene, med mål om å skape mer samarbeid lokalt. Vi merker oss også målsetningen i tildelingsbrevet om at kirkelig ansatte skal være mer til stede blant ungdom og ser fram til å arbeide med hva det skal bety i praksis.

2.3.4. Samhandling med offentlige og private aktører innen diakoni

Kirkens sosiale engasjement har spilt en viktig rolle i samfunnsutviklingen de siste to hundre årene. Både sosialvesenet, helsevesenet og utdanningssystemet har røtter i kirken. Etter hvert har stat og kommune overtatt ansvaret.

Fortsatt er det områder som ikke dekkes av offentlige velferdstilbud. Prognosene sier også at det offentlige vil få økt press på forholdet mellom ressurser og oppgaver framover. Kommunene er opptatt av økt samarbeid med frivillige og ideelle aktører. Både menighetene og diakonale organisasjoner som Kirkens sosialtjeneste, Kirkens SOS og Kirkens Bymisjon kan være gode samarbeidspartnere.

Mange menigheter i bispedømmet har eller deltar i diakonale prosjekt rettet mot de mest utsatte gruppene i samfunnet. Her kommer det noen eksempler:

Julegaveaksjon

I 2021 vokste hvert tiende barn i Stavanger og Sandnes opp i familier med vedvarende lav inntekt. Økte leviekostnader i 2022 har gjort det enda vanskeligere for disse. Det er skambelagt å ikke ha nok, og denne store og sårbare gruppa går ofte under radaren for flertallet som har nok i det daglige.

I 2022 var 22 menigheter med på å samle inn penger til en julegaveaksjon. Dette tiltaket har vokst de siste årene. Penger som blir samlet inn blir gjort om til gavekort, som NAV deler ut like før jul. Hvis det kommer inn mer penger enn det som blir gitt til jul, blir pengene brukt til andre tiltak for samme målgruppe, for eksempel til aktiviteter i sammenheng med sommerferien.

I 2022 var det for første gang julegaveaksjon i Suldal. En lokal person tok initiativ, og på kort tid kom det inn over 220 000 kroner fra bedrifter, kommunen, organisasjoner og privatpersoner. Dette ble brukt til å kjøpe inn gavekort på 1000 kroner, som kunne brukes i de fleste butikkene i kommunen. På denne måten kom aksjonen også det lokale næringslivet til gode.

Mat onna bronå

«Mat onna bronå» er et tilbud til de mest sårbare innen rus og psykiatri i Haugesund. Mat som blir laget på kjøkkenet i menighetshuset blir delt ut sammen med klær og gaver. Det meste av maten kommer fra butikker og bakere. Tiltaket drives av en egen organisasjon, men menigheten bidrar med lokaler og folk.

Bilde av statsråd Kjersti Toppe på besøk i Haugesund.

Barn er bra-festivalen

«*Barn er Bra-festivalen*» satte rekord da den ble arrangert for 35 gang i Haugesund. I fjor var det 600 deltakere og 200 ledere (fra ungdomsskolealder til 20-årene, pluss ansatte. Blant deltakerne var det mange barn fra flyktningmottaket, og NAV flyktning betalte deltakeravgiften. Flere firma stilte opp for andre som ikke hadde råd til å være med.

Den norske kirke i Haugesund leder an i samarbeid med kommunalt ansatte, idrettsledere, speidere og frivillige fra mange organisasjoner. På festivalen er det innholdsrike show og fellessamlinger og et tyvetalls aktiviteter, for eksempel animasjon, forming, baking, speiding og idrett. Her blir kirken synlig i lokalmiljøet på en svært god måte!

Byprest for ungdom

I samarbeid med Sandnes kirkelige fellesråd bidrar bispedømmerådet til en prestestilling rettet mot ungdom i Sandnes. Bypresten er til stede på to videregående skoler i sentrum. Tilbudet startet høsten 2021 og har i løpet av 2022 utviklet seg til å bli fast to dager i uken, hele skoleåret igjennom. To medarbeidere fra Bypresten stiller på morgenkvisten, lager grøt til elevene, og er tilgjengelige i miljøet et par timers tid, blant annet for samtaler, sjelesorg og veiledning.

Trafikkofrenes dag

På trafikkofrenes dag i Haugesund og Stavanger samles Den norske kirke, Trygg Trafikk, NAF, Nødetatene, Norsk Folkehjelp, Røde Kors, Fylkeskommunen og Stavanger Universitetssykehus. Samlingen er viktig for både pårørende og profesjonelle hjelpere.

Sorgarbeid

Det systematiske arbeidet med sorggrupper har fortsatt i 2022. Det har blitt flere grupper i løpet av året og tallet er nå oppe i 108, mot 106 i 2021 og 96 i 2019. Diakonene møtes en gang i måneden i prostiene for å samkjøre dette arbeidet. De arrangerer fagdager om sorg og kurs for sorggruppeledere.

I bispedømmet er det også en viktig nettverksgruppe for sorgstøtte som består av:

- Landsforeningen for etterlatte ved selvmord (LEVE),
- Landsforeningen - uventet barnedød (LUB),
- Pårørendesenteret i Stavanger
- «Vi som har et barn for lite»
- Prestetjenesten ved Stavanger Universitetssykehus,
- Sorggruppene i regi av diakonene i Stavanger bispedømme.

Samarbeidet gjør at de ulike organisasjonene holder god kontakt og kan styrke hverandres tilbud. I år ble Karmøy og Haugalandet prosti med i nettverket. Rogaland Fylkeskommune inviterer «Sorgstøttenettverket» til å gi innspill til et nyhetsbrev for folkehelse i Rogaland 4 ganger i året. Nettverket hadde også en fagdag om barn som pårørende i oktober.

På Karmøy har det vært en satsing på sorgstøttegrupper for barn og unge. Prostidiakonen har innledet et godt og fruktbart samarbeid med skolehelsetjenesten om sorgstøttegrupper for barn og unge, inkludert videreutdanning til dette. Arbeidet har blitt veldig godt tatt imot både i kommunens ledelse og av de familiene som har fått benytte seg av tilbudet. Satsingen kan utvides i årene fremover.

Mange barn opplever å være pårørende i løpet av sin oppvekst. Når noe skjer med foreldre eller søsken, påvirkes barnas hverdag. Livet i familien består av store og små hendelser som kan gjøre barn til pårørende på ulike måter.

Kirke-helse-prosjekter

Gjennom prosjektet «Tid som gave» ønsker Domkirken og St. Petri menighet å bidra til økt livskvalitet for mennesker i den siste delen av livet. Målgruppen for prosjektet er palliative pasienter som bor hjemme og deres pårørende. Menigheten har etablert et tilbud der frivillige supplerer offentlig omsorg og avlaster pårørende. I 2022 har sju personer avlastet pårørende ved å sitte nattevakt eller i perioder i løpet av dagen.

Sandnes kirkelige fellesråd har en sykevaktjeneste som også har støtte fra kommunen. Gjennom tjenesten bidrar frivillige med å følge mennesker som trenger det til avtaler i helsevesenet. De stiller også opp og gir avlastning for pårørende, har besøkstjeneste og hjelper til med innkjøp.

Oppsummering

Bredden i diakonale prosjekter i bispedømmet viser at det finnes mye kreativitet og diakonal skaperkraft i menighetene. Det viser også at menighetene er oppmerksomme på mulighetene for samhandling som fins, med både kommuner, næringsliv, andre organisasjoner og frivillige aktører. 2022 har gitt oss både nye prosjekter og vekst i nyskapinger fra tidligere.

3. Kirken er mer for flere

3.1 *Gir tilhørighet og skaper gode møteplasser og fellesskap fysisk og digitalt*

3.1.1 *Kirkens digitale nærvær øker*

I koronatiden økte kirkens digitale nærvær betraktelig. Ansatte fikk økt kompetanse på både teknikk og strategi, og de fleste menigheter rustet opp utstyrsparken sin. Etter at restriksjonene tok slutt, har det naturlig nok vært mer prioritert å åpne opp og invitere inn til fysiske samlinger enn å holde det digitale nærværet oppe. Folk gikk også litt trøtte av digitale løsninger etter hvert, både mottakere og avsendere har blitt og mer bevisste på begrensningene og ulempene i forhold til mulighetene.

Mange menigheter har likevel videreført noe av det beste fra koronatiden. Det er fint å se at stadig flere dreier i retning av å «være kirke på nett» framfor å «fortelle om kirken på nett».

Kirken må være til stede på digitale flater, for å være folkekirke der folk er og for å virkeliggjøre kirkens strategi. 2022 har hjulpet oss å se hva økt digitalt nærvær bør innebære. Etter korona er det kanskje ikke naturlig å øke *kvantiteten* på nett, men i stedet bruke det vi har lært til å øke *kvaliteten* på hva vi gjør digitalt. Det er også kvalitet som når ut til flest folk, så et kvalitets-fokus vil være en vinn-vinn-strategi.

Hva er god kvalitet på digitale flater? Mange menigheter svarer dette godt ut med å være nære, relevante, personlige og engasjerende på nett. Gode fortellinger styrker relasjonen mellom folk og kirke og er også med å bygge et godt omdømme. Kommunikasjonsrådgiver fra bispedømmet kurser de fellesrådene og menighetene som etterspør det. Temaet på UT-konferansen i 2022 var blant annet «Kirken som venn på SoMe» og «Hvordan kommunisere på digitale flater».

Flere steder i bispedømmet er det opprettet egne kommunikasjonsstillinger (hele eller deler), som utgjør en viktig styrking av fagområdet.

Stavanger kirkelige fellesråd har fortsatt å lage digitale allsangressurser til sangboken «Syng med», samt å produsere digitale andakter beregnet på beboere i alders- og sykehjem. Andaktene har vist seg å være viktige for målgruppen. Arbeidet skjer i samarbeid med Stavanger kommune og med støtte fra Statsforvalteren i Rogaland.

Flere menigheter strømmet gudstjenester hver søndag. Selv om det ikke er svært høye seertall, skaper sendingene en god møteplass og viser at menigheten ønsker å være åpen og inkluderende, også for de som ikke kommer seg i kirken.

Et annet utviklingstrekk er at mange menigheter har blitt bedre på å markedsføre sine arrangement og samlinger på sosiale medier. Haugesund har for eksempel satset på digital annonsering for konfirmasjon i større mediehus, noe som viste seg å være vellykket og nådde ut til mange.

Utviklingen av «Portaler til tro» med en egen nettside er også med på å styrke kirkens digitale nærvær. Målet er blant annet å være kirke på nett på nye måter for medlemmene.

Digital kirke er fortsatt nybrottsarbeid. Det utfordrer til refleksjon. På hvilken måte vil vi være synlige? Hva vil vi synliggjøre? Hvordan kan vi dra i samme retning på tvers av organisatoriske skillelinjer? I 2023 vil vi se om et felles kommunikasjonsløft for kirken i Rogaland kan styrke digitalt nærvær, øke kompetansen og tydeliggjøre et fagfelt som ennå ikke er på det nivået en organisasjon av kirkens størrelse og oppdrag krever.

3.1.2. Universell utforming av og i kirken styrkes

I Stavanger bispedømme er det 49 menigheter med tilbud til mennesker med funksjonshemming. De aller fleste tilbud lå nede helt frem til høsten 2022 etter pandemien, men da de kom i gang igjen var de fort tilbake til «normalen», med jevnt over god oppslutning og stor entusiasme. Mange av menighetene arrangerer også sporadiske HEL-gudstjenester.

Et gjennomgående inntrykk er likevel at inkluderingsarbeidet blir et arbeid på siden av det andre. Man kan med andre ord spørre seg om det blir inkludering i ordets rette forstand.

Det er god samhandling med helse- og omsorgstjenesten i kommunene, og flere institusjoner legger mye arbeid ned i å styrke den enkeltes rett til religionsutøvelse.

HEL-koret på Karmøy, som hadde sin premiere høsten 2021, kom også i gang etter en ufrivillig pause. Korttilbudet for unge mennesker med utviklingshemming i Karmøy er et positivt tilskudd til inkluderingsarbeidet i bispedømmet. Vi har forhåpninger om at korgleden vil smitte til andre deler av området vårt. I Stavanger arbeides det konkret for å få på plass et nytt kor.

I 2022 kunne vi igjen invitere til kirkefelleskapstur på Solgården i Alicante, Spania. Solgården er et ferisenter for en gruppe turister som trenger ekstra trygghet og tilrettelegging. Et ferieparadis, tilrettelagt for bevegelseshemmede. På senteret er der både leger og sykepleiere, noe som er viktig for målgruppen.

Denne gangen arrangerte vi turen uten samarbeid med andre bispedømmer. Vi hadde reservert 90 plasser på Solgården, men måtte heve grensen. Til slutt var vi 120 mennesker som reiste. Direkte fly mellom Stavanger og Alicante gjorde de praktiske utfordringene mindre enn tidligere.

I flere av prostiene organiseres tilrettelagt konfirmantundervisning ut fra en av prostiets menigheter, og man sender ut informasjon om dette sammen med den andre informasjonen som går ut til det aktuelle årskullet. Disse tilbudene blir brukt i varierende grad. Noen i målgruppen velger å ha én-til-én undervisning eller å være sammen med resten av årskullet.

Stortinget har vedtatt at landets steinkirker fra middelalderen skal stå i god stand til jubileumsåret 2030, og i fjor ble det lovet 10 milliarder kroner til vedlikehold og bevaring av norske kirkebygg. Her i Rogaland har vi flere middelalderkirker i stein og arbeidet er godt i gang. I dette arbeidet har det også vært viktig å utforme omgivelser på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig.

Veien videre

I kirken skal det være plass og rom for alle mennesker, fordi det ligger i kirkens vesen og oppdrag. Erfaringen viser at en inkluderende kirke ikke kommer av seg selv. I tiden fremover er det avgjørende å arbeide kontinuerlig med holdninger i menighetene, holde gudstjenester for og med alle, ha ordinære trosopplæringstiltak tilrettelagt for alle, samhandle videre med kommunenes helse- og omsorgstjenester og sørge for at lokaler og uteområder er universelt utformet.

I 2023 vil vi arrangere kirkefelleskapstur regionalt i bispedømmet. Vi opprettholder også de andre regionale fellessamlingene og besøker klubber på ulike steder. Inkluderingsrådgiverne bidrar også med faglig rådgivning til menigheter og ansatte i kommunens omsorgstjeneste. Et spennende prosjekt er å spre «Gudstjeneste for alle» som ressurs. Flere menigheter er interesserte i å bruke dette oftere, nettopp fordi det kan fungere godt som gudstjeneste for alle.

3.1.3 Folkekirken tilbyr ulike møteplasser og fellesskap

Kirken i Rogaland tilbyr mange ulike møteplasser. Tilbudet er stort, variert og finnes over hele fylket, for mange ulike målgrupper.

I Tungenes prosti var kirken for første gang med på «Jul i Ølberg». Ølberg er et strand-, friluft- og campingområde ved en populær strand. På julemarkedet kommer det både lokale og mange tilreisende. I 2021, da markedet ble arrangert for første gang, deltok Ræge menighet med markedsvarer i et av naustene på Ølberg. I 2022 utvidet menigheten med et telt for barn og unge med stor aktivitet. Dette var godt besøkt og var et samarbeid med den lokale fritidsklubben.

Menigheten la søndagens adventsgudstjeneste til Ølberg havn med mange fremmøtte. Presten brukte baugen på en fiskebåt som alterparti/prekestol. Menigheten legger opp til at dette nå blir en tradisjon.

Mange menigheter satser på middager i kirken i løpet av uka. Blant annet har Hillevåg menighet i Stavanger satset på dette. En gang i måneden er det middag etter arbeidstid for store og små, laget av frivillige og stab, med liturgisk avslutning for alle i kirkerommet. Dette har slått godt an og samler folk som bor i menigheten på en ny måte.

I Randaberg og Grødem er kirken representert i en felles prosjektgruppe for ungdomstilbudet i kommunen. Her organiserer de isdisco, talentkonkurranser og konserter i sentrum i samarbeid med andre aktører.

I Karmøy prosti har Falnes menighet etablert en møteplass på kirkekontoret som kalles «pust i bakken». I Veavågen menighet bygger de om kirkestuen til kaffebar. I Torvastad menighet har de startet «Torsdagskafé» i kirkestuen i forbindelse med babysang.

I Suldal har kirken startet bruktbuikk i samarbeid med frivillighetssentralen. Her er klær gratis. I tillegg er det også tilbud om kaffe, te, kjeks og drøs. «Butikken» er åpen torsdager mellom klokken 14-15.30 og er veldig godt besøkt.

Vår Frelses menighet Haugesund er et eksempel på en menighet med mange møteplasser. Menigheten har jubilentfest, formiddagstreff under seniorfestivalen, «Åpent hus» hver fredag, lørdagskafé for mennesker med utviklingshemming, gjestebud jul og påske for mennesker innen rusomsorgen, grilltur for mennesker innen rusomsorgen og høsttur for eldre.

Ålgård menighet har stort diakonalt arbeid, blant annet «Stasjonsklubben» for mennesker med nedsatt funksjonsevne, «Kafé Stoppen» for de som sliter med rus og «Global kafé» for flyktninger, i samarbeid med flyktningetjenesten i kommunen.

59 menigheter har tilbud om bibelgrupper/samtalegrupper/husfellesskap. I årsstatistikken rapporteres det om 416 samtalegrupper til sammen. 20 menigheter har tilbud om bibelkurs og 26 menigheter med andre typer kurs. Det er 876 deltakere på disse kursene.

Sosial støtte og deltakelse i lokalsamfunnet, fritidsaktiviteter og nabolaget virker positivt på folks helsetilstand. Deltakelse skaper sosiale nettverk og en god balanse mellom opplevelse av egen frihet og sosial tilhørighet. Mange slike møteplasser rundt omkring er etablert i kirkelig regi, mange for målgrupper som spesielt trenger å finne et nettverk.

Kirkekaffen må heller ikke glemmes. Den samler mange.

3.2 Motvirker utenforskap og utforsker nye måter å være kirke på

3.2.1 Ungdomsarbeidet styrkes, og kirken er til stede på utdanningsinstitusjoner og i forsvaret.

INDIKATORER: ANTALL DELTAKERE PÅ TILBUD FOR 13-17 ÅR

ANTALL DELTAKERE TILBUD 18-30 ÅR

Utviklingen i ungdomsarbeidet

Det er oppløftende å se at ungdomsarbeid i menighetene fremstår stabilt etter pandemien. Sammenliknet med årene før pandemien har det vært en liten økning.

På lederkurs for aldersgruppen 13-17 år ser vi at det har vært et oppsving, fra 597 deltakere i 2019 til 633 i 2022. Her var det 43 menigheter som til sammen hadde 97 tilbud. Det er også oppløftende å se at så mange menigheter har klart å få restartet eller nyetablert ungdomsarbeid, både store og små. Flere av disse har vært i samarbeid med barne- og ungdomsorganisasjoner. Ser vi på disse menighetene skiller Sandnes prosti seg klart ut, med fem av de ni største ungdomsgruppene.

Av kontinuerlige aktiviteter for 18-30 åringer har det gått opp fra 125 tilbud i 2019 til 142 i 2022, fordelt på 16 menigheter. Her ser vi derimot at det er større spredning i geografi på menigheter som har større tiltak. For denne målgruppen ser vi at det er særlig menigheter i byer eller bynære strøk som har et utstrakt tilbud.

Ser en nærmere på ungdomsarbeidet som drives er det særlig ledertrening, ungdomsklubber og nettverk som har stor betydning. Prosten i Ytre Stavanger skriver i sin rapport at alle menighetene driver ungdomsklubber, ledertrenings- eller smågrupperarbeid for ungdom. Generelt sier prostene at det finnes tilbud til ungdom de fleste steder, men i regi av litt ulike aktører.

Satsing på tweensarbeid har også stor betydning. Prosten i Karmøy kobler tweensarbeid direkte til vekst i ungdomsmiljøer i kirken. Det er også etablert en ny ungdomsklubb på et leirsted knyttet til Falnes menighet. Denne samler mellom 70 og 120 ungdommer. I Randaberg og Grødem har de ungdomskafé etter skoletid en dag i uken. I Tysvær har de samlinger for 60-80 ungdommer på fredager, og i Rossabø kirke i Haugesund har de en ny klubb som samler ungdom fra hele byen. På Jørpeland og på Tau har de en ungdomsklubb som samler over 50 personer. Jæren har flere store ungdomsmiljø, blant annet på Lye i Frøyland/Orstad, i Nærbø og på Ålgård.

I Haugesund har de etablert et samtaletilbud etter «13-20-modellen». Prosjektet er i oppstartsfasen.

Det kommende året vil vi arrangere UT-konferanse, arbeide gjennom Ungdomsrådet, ha fagdag om grønt ungdomsarbeid og etablere og delta i nettverk for ungdomsledere. Vi vil også kartlegge tilbud til unge voksne og lage en strategi for arbeid med dette.

Ungdomstinget og ungdomsrådet

Ungdomstinget i Stavanger bispedømme er et årlig møtepunkt for ungdom mellom 15 og 30 år. Det er en del av ungdomsdemokratiet i Den norske kirke.

Målet med ungdomstinget er å samle ungdom i Den norske kirke til læring, utveksling av erfaringer og inspirasjon til videre arbeid. Ungdomsrådet har hovedansvar for planleggingen av Ungdomstinget og oppfølging av det som skjer der. Rådet arbeider for at Ungdomstinget skal være et kjent og etterspurt arrangement for ungdommer i Stavanger bispedømme. I tillegg til å kunne påvirke gjennom saksarbeid er det også et mål at Ungdomstinget kan bygge kompetanse, bygge relasjoner og styrke ungdomsarbeid i menigheter.

Evalueringer fra tidligere har vist at disse ønskene ikke blir møtt i så stor grad som en ønsket. Ungdomsrådet har derfor drøftet Ungdomstingets formål og format. Det har resultert i et oppdatert mandat, fra 2021. Som en konsekvens av dette har Ungdomstinget blitt til «UT-konferansen», som er Ungdomstinget i et nytt format, med et mer allsidig program og arbeid med saker på en måte som gjør det lettere for flere å delta.

Ungdomsrådet hadde 5 møter og behandlet 30 saker i løpet av 2022.

I juni var Stavanger bispedømme vertskap for det første «UT 2.0». Arrangementet er et samarbeid mellom Nidaros, Bjørgvin, Agder og Telemark bispedømmer, og samler alle ungdomsrådene til fellesskap, opplæring i saks- og plenumsarbeid, i tillegg til erfaringsutveksling fra arbeidet med Ungdomsting og Ungdomsdemokrati i de respektive bispedømmene.

Ungdommens kirkemøte ble arrangert i oktober, og ungdomsrådet hadde to representanter. En av delegatene ble valgt inn i Den norske kirkes Ungdomsutvalg.

VID Stavanger og Stavanger bispedømmeråd har flere samarbeidspunkter, som også berører ungdomsarbeid. Vi arrangerer årlig en Fagdag Ungdom, som både retter seg mot ansatte i menighet så vel som studenter. VID har også utarbeidet flere enkeltemner ansatte i Den norske kirke kan ta, som kan ha stor nytteverdi for ungdomsarbeid. For eksempel har de moduler innen ressursbasert ledelse og økoteologi.

3.2.2 Kirkens rolle i sivilsamfunnet styrkes

INDIKATORER: DELTAKELSE I KOMMUNALE KRISETEAM, DELTAKELSE I FYLKESBEREDSKAPSRÅD

Mye av kirkens bidrag i sivilsamfunnet er beskrevet andre steder i rapporten. Her skal vi kommentere tre spesifikke arenaer og prosjekter.

Kommunale kriseteam

Kirkens rolle i kriser og katastrofer er formalisert fra myndighetene. Både politiet og kommunene kan be om slik bistand fra kirken. Når ulykken først er ute, er det viktig at de som skal samarbeide kjenner hverandres roller og ressurser.

I mars 2022 ble det invitert til en samling hvor ledere av psykososiale kriseteam på Haugalandet møtte prester i samme området. Rådgiver diakoni fortalte om «Kirkens rolle ved kriser og katastrofer». Denne er forankret i Politiets beredskapssystem (PBS 1) og «Mestring, samhold og håp - Veileder for psykososiale tiltak ved kriser, ulykker og katastrofer».

Ledelsen i kriseteamet i Haugesund kommune presenterte hvordan arbeidet i kriseteamet er organisert og sa litt om hvordan de vurderer samarbeidet med prestene i dette. To sokneprester responderte på dette og fortalte om prestenes beredskapsarbeid. Denne modellen for samhandling ønsker vi skal gjennomføres i alle prestier i bispedømmet.

Vi tar opp samarbeid i kriser og katastrofer på visitaser. Hvordan dette er organisert varierer fra kommune til kommune. De fleste stedene er kirken integrert på en god måte, men noen steder er det nødvendig å styrke planverket og kontakten for at samarbeidet raskt skal komme i stand i en konkret krise.

Fylkesberedskapsrådet

I fylkesberedskapsrådet er Den norske kirke som det største trossamfunnet i fylket, representant for tros- og livssynssamfunnene. Stavanger bispedømme er representert ved stiftsdirektør. Rådet har jevnlig samlinger. Det oppleves som nyttig og meningsfullt å delta på møtene. Vi får synliggjort at kirken er en samarbeidsaktør på beredskapsfeltet, og vi får nyttig beredskapsinformasjon og vedlikeholdt relasjoner til andre beredskapsaktører.

Fattigdomsbekjempelse

I slutten av 2022 fikk Den norske kirke fire millioner 4 millioner fra barne – og familiedepartementet til fattigdomsbekjempelse, rettet mot sårbare og utsatte familier. Pengene skulle brukes før jul.

Stavanger kirkelige fellesråd fikk kr.249 600.- av dette. Disse midlene ble fordelt på 14 menigheter gjennom følgende tiltak: Pakker til barn via julegrantenning, Julegaveaksjon i samarbeid med NAV, Juletreff, Julefeiring for alle, og arrangementet «Vi vil feire desember». Noe som ble til overs selv etter alt dette ble gitt videre til Røde Kors.

Sandnes kirkelige fellesråd fikk 156.000 kr som ble til fordelt gjennom NAV til 124 familier med aleneforsørgere og gjennom menighetene i Sandnes.

Erfaringene fra dette viser at kirken kan snu seg rundt og har kontakter som også kan brukes til å kanalisere midler raskt ut der det trengs.

3.2.3. Flere menigheter tilbyr fellesskap til nye i Norge

I 2021 rapporterte 22 menigheter at de hadde tiltak rettet mot flyktninger. Etter den nye flyktningestrømmen fra Ukraina sier 40 menigheter at de har aktiviteter på dette området.

Det varierer hvor i bispedømmet det er mottak og større grupper bosatt. Alle steder der det kommer et mottak finnes det en menighet som kan bidra.

Tidlig i år sendte biskopen ut brev om «Hva kan menighetene gjøre for flyktninger fra Ukraina». Diakonirådgiver har kontakt med en rekke menigheter som har satt i gang tiltak. Vi hører om større arbeid med dette flere steder i bispedømmet, for eksempel på Jæren, i Stavanger, i Gjesdal, Suldal og Bjerkreim.

Dette skjer i både store og små sokn. Hjelmeland menighet startet opp med språkkafe hver torsdag for flyktningene. Før jul opprettet de også en gratisbutikk med klær og leker. Strand har nytilsatt diakoniarbeider som samarbeidet med den videregående skolen, flyktninghjelpen, NAV og butikker om utdeling av gaver, mat og klær før jul, til ca. 120 ukrainske flyktninger. Egersund menighet var med på felles organisering og utdeling av velkomstpakker.

I Suldal har diakonen samarbeid med introsenteret og psykisk helse i kommunen. Hun har vært med på å arrangere to ICDP-grupper. ICDP er et familieveiledningsprogram. Forkortelsen står for «International Child Development Programme». Programmet hadde 12 samlinger på to timer for arabiskspråklege og det samme for ukrainere.

Rett før jul kom 200 ukrainske flyktninger til Bryne kyrkje. De fleste var kvinner og barn bosatt på Jæren. Lokale «venner av Ukraina» tok initiativ og regisserte et julearrangement for ukrainske flyktninger i området. Frivillige i menigheten sto for praktiske ting, som servering av julegrøt. Kvelden hadde preg av tradisjonell norsk juletefest med godteposer fra nissen og gang rundt juletreet. Soknepresten holdt andakt om den hellige familien på flukt fra Betlehem. Det ble sunget både norske og ukrainske julesanger. En ukrainsk musiker deltok, en ukrainsk kunstner hadde utsmykket programheftene og en Ukrainsk eventyrforteller fenget forsamlingen. Den ukrainske nasjonalsangen ble sunget. Fire kjedepyntede ordførere ønsket flyktningene velkommen til Jæren med varmende ord i en vanskelig tid.

Menighetene i Stavanger har møtt 704 ukrainere via 38 tiltak, som konserter, kveldsbønn og forbønn for Ukraina, kirkemiddager, salmekveld, lysfest, internasjonal cafe, strikkecafe, språkpraksis og cafe for beboere på mottak. Fellesrådet tilsatte raskt en flyktningekoordinator. Kirken fikk gjennom dette en sentral rolle i den frivilligbaserte responsen.

11 fellesråd og sokn fikk fikk tilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet til frivillig innsats for inkludering av ukrainske flyktninger.

Kommunene i Rogaland har blitt bedt om å ta imot til sammen 3760 flyktninger neste år, både fra Ukraina og fra andre konfliktområder. Flyktningearbeidet vil bare bli viktigere. Det planlegges en fagdag i 2023, hvor menigheter kan dele erfaringer om hvordan det er å ta imot flyktninger og samarbeide med andre aktører som Røde Kors og Norsk Folkehjelp.

3.2.4 Kirken bidrar til nyskaping og innovasjon

INDIKATOR: PROSJEKTER VI GIR INNOVASJONSMIDLER, KVALITATIV VURDERING

Årsrapporten inneholder flere avsnitt om innovasjon. Det oppstår stadig nye tiltak i menighetene. Flere av disse er omtalt i andre avsnitt av rapporten, spesielt under diakoni. I det følgende kommer det eksempler på andre innovasjonsprosjekter i bispedømmet.

Prosjektmidler.

De siste årene har bispedømmerådet utlyst restmidler til prosjekter med et kirkelig formål, i regi av menigheter eller organisasjoner. I år behandlet bispedømmerådet 113 ulike søknader. Til sammen ble det søkt om over sju millioner i støtte, mens bispedømmerådet kunne dele ut i underkant av to millioner kroner.

Bispedømmerådet prioriterer søknader som retter seg mot strategiske mål. Mange av søknadene handler om diakoni, tiltak for ungdom eller kultur. Trosopplæringsmidler er også en del av restmidlene, og disse blir gitt til nye prosjekter i trosopplæringen.

I 2022 ble det blant annet gitt midler til:

- Parselhager som brukes i menighetsarbeid sør på Karmøy. Prosjektet har et nyskappende, praktisk miljøperspektiv og retter seg mot barn og unge
- Tverrkulturelle møtepunkter
- Fellesskapsbyggende tiltak i menigheter
- Dagsretreater
- Nye tilbud om sorggrupper
- Kirkelig arrangement på Gladmatfestival
- Podcaster om livsmestring for ungdom: «Sårbarhetens kraft»

Ellers brukes prosjektmidler til flere konserter, orgelkurs for ungdom og utvikling av ressursmateriell.

Åkra menighet har startet med «Båtkonfirmanter» for prosjektmidler de fikk i 2021.

Grønt ungdomsarbeid

I Stavanger bispedømme er vi godt i gang med å utvikle konseptet "Grønt ungdomsarbeid". Visjonen er: Å gjøre kristent ungdomsarbeid til gode møteplasser hvor ungdommer kan leve ut et grønt skifte.

Grønt ungdomsarbeid kan tilpasses små og store ungdomsarbeid. Vi anbefaler at det forankres i ungdomsdemokratiet i kirken. Det vil si at ungdomsrådet(styret) i menigheten vedtar å bli grønt ungdomsarbeid som igjen informerer menighetsrådet om vedtaket. Har ikke menigheten ungdomsråd(styre) kan dette være en god anledning til å opprette dette. Råd og støtte til dette kan man få hos rådgiver for ungdom på bispedømmekontoret. Det er nedsatt en arbeidsgruppe som skal legge konseptet frem på "Fagdag ungdom" 29.mars 2023.

Nye menighetsbygg

I påvente av nye permanente lokaler både på Austrått og Ganddal tok menighetene i fjor i bruk nye menighetssentre begge steder. Menighetene overtok modulbygg kommunen tidligere hadde brukt som barnehager. Disse er gjort om til menighetsbygg, med betydelig oppussings- og dugnadsinnsats blant ansatte og frivillige. Nå er det vel 500 kvadratmeter praktiske og gode lokaler for nye typer arbeid begge steder. De er allerede tatt i bruk som samlingsplasser for barn og ungdom, med nye klubber og tilbud. Lokalene benyttes også av andre lag og foreninger i nærheten. I «Delta» på Austrått feires det også gudstjenester.

Portaler til tro

Medlemsundersøkelser viser at en stor andel av kirke-medlemmene tror på Gud, ber og er innom kirken i løpet av året. Samtidig ser vi at gudstjenesten ikke nødvendigvis når nye, ut over deltakelsen knyttet til kirkelige handlinger. Kan vi også åpne rom for tro på nye måter?

Ut fra dette behovet har bispedømmet utarbeidet konseptet «Portaler til tro». Dette er et prosjekt som ønsker å nå ut til bredden av medlemmene. Det bruker andre kanaler for å kunne kommunisere med de som synes kirketerskelen er for høy, de som er positive til kirken, men som ikke engasjerer seg og til de som er nysgjerrige, men ikke får påfyll av kristen tro og kunnskap.

De åtte portalene ønsker å åpne opp det tradisjonelle rommet for tro og møte mennesker der de er. Gjennom natur, kultur, relasjon, kirke, høytider, bibel, fred og ro og «din portal» kan mennesker oppdage at det finnes flere veier til Gud og tro enn de kanskje har tenkt.

Portal-prosjektet er utviklet med hjelp av en prosjektgruppe, som bidro med innspill til tekst og layout på brosjyre/nettside, og til framdrift og utvikling av prosjektet. Medlemmene i prosjektgruppa var teologer, pedagoger og kommunikasjonsfolk. I tillegg har en rådgiver fra Kirkerådet vært med i gruppa.

Portal-ressurser

Prosjektet har begynt med en brosjyre (på bokmål og nynorsk) og en nettside, www.portalertiltro.no, som hovedpresentasjoner av portalene. Brosjyren skal skape undring og ettertanke, gjennom både tekst, design og bilder. På brosjyrens bakside kan man via en QR-kode komme inn på nettsiden med portalene. Der finnes det en innledning og lenker til tekster om kristne tro, tilpasset en bred målgruppe. I tillegg til brosjyren og nettsiden er det også utarbeidet en rekke ressurser, som film, veiledninger, manual, plakat og artikler. Disse kommer i Ressursbanken.

Brosjyren og nettsiden er utarbeidet i samarbeid med reklamebyrået April procontra. I desember 2022 vant byrået sølv for nettsiden www.portalertiltro.no i bransjekonkurransen Sterk reklame for digitale flater.

Utprøvingen av portalene i bispedømmet

Prosjektet har blitt presentert i ulike fora i bispedømmet i løpet av 2022; for proster, kateketer, prester, på medarbeidersamling for alle ansatte og for rådsledere. Det har vært mange gode tilbakemeldinger på portalene underveis.

Som et prøveprosjekt ønsket vi å dele ut brosjyrer menighetene kunne gi videre til årets konfirmantforeldre. Vi utarbeidet en powerpoint-veiledning som kunne brukes sammen med brosjyren. Brosjyrene ble delt ut til alle menighetene på medarbeiderdagen for alle ansatte 1. september.

Etter et par måneder ba vi om tilbakemeldinger på bruken av portalene i møte med konfirmantforeldrene. Noen hadde allerede hatt første samling med foreldrene, men ønsket å dele ut brosjyrene på neste samling. De som hadde hatt samling og brukt veiledningen sammen med brosjyren synes dette hadde fungert godt.

Framover skal vi jobbe mer med å løfte fram nettsiden via sosiale medier.

Til nå har det vært mest fokus på brosjyren. Denne kan snart bestilles i nytt opplag og brukes på samlinger med dåpsforeldre, brudepar, i babysanggrupper, på gudstjenester, konserter og andre arrangement.

Portalene er også tilgjengelige for andre bispedømmer. Prosjektet har vært presentert på noen nasjonale fagsamlinger og vi hører flere er interesserte.

3.3 Skaper en mangfoldig, rekrutterende og inkluderende arbeidsplass og frivillighetsarena

3.3.1 Kirkelige medarbeidere trives i jobben og har et inkluderende og likestilt arbeidsfellesskap

INDIKATOR: SYKEFRAVÆRSRAPPORTERING I DEL IV;

ANTALL MENIGHETER MED HELT MED-ANSATTE ELLER LIGNENDE (ATTFØRINGSBEDRIFTER)

Rapportering på arbeidsmiljø finnes i del IV av rapporten. Her kommenterer vi kirken som inkluderende arbeidsplass. Indikatoren for årets rapport er ny, så her har vi ikke hatt systematisk arbeid i 2022.

Det er attføringsbedrifter i de fleste kommunene i bispedømmet. Ingen av disse har kirkelig tilknytning organisatorisk, men det er gode forbindelser mellom bedrifter og menighetet mange steder.

I oktober 2022 ble det inngått avtale mellom Den norske kirke og Stiftelsen HELT MED. Intensjonen er å etablere av arbeidsplasser i for mennesker med utviklingshemming på flere steder i samfunnet, der utviklingshemmede kan få kolleger utenfor sin egen gruppe og bidra i virksomheten. Avtalen innebærer at Den norske kirke stiller seg positiv til at virksomheter i Den norske kirke inngår konkrete avtaler med HELT MED.

Fra Stavanger bispedømmekontor har det gått ut orientering til aktuelle ledd i organisasjonen om dette. Foreløpig er det ingen ansatte personer gjennom HELT MED-ordningen i bispedømmet, men vi håper dette kan skje etter hvert.

3.3.2 Flere engasjeres til frivillig tjeneste i kirken

INDIKATOR: ANTALL FRIVILLIGE (SPLITTET PÅ I HVILKE SAMMENHENGER), KVALITATIV VURDERING – GODE HISTORIER

Frivillige 2017-2022										
År	Medl + tilhørende	Totalt	Gudst.	Barn	Unge	Diak.	Kult.	Utv.	Anna	% av medl.
2022		10312	4011	2183	1718	1738	1071	2196	2064	
2021		10028	4162	2358	1542	1768	771	2132	1832	
2020	322 527	11 156	4571	2390	1772	1950	1049	2310	1778	3,5 %
2019	333 178	13 646	5187	3565	2319	2343	1623	2513	2330	4,1 %
2018	335 566	14 037	5250	3674	2429	2236	1451	2425	2586	4,2 %
2017	336 924	13 928	5703	3600	2340	2217	1665	2481	2587	4,1 %

I 2022 ble «Frivillighetsåret» i Norge markert. Den norske kirke var med.

Kirken er i en særstilling når det gjelder å organisere frivillighet; både ungdommer, voksne og eldre. Med 90 menigheter spredd ut over hele fylket er det lange tradisjoner for å være et arnested for frivillig innsats.

Selv om frivilligheten fortsatt er stor, fikk den et slag under pandemien. I denne perioden har kirken hvilt mer på de ansattes innsats. Tallene bærer preg av dette.

Frivillighetens år

Bispedømmerådet satte ned et utvalg for å arbeide med frivillighet i mars 2021. Utvalget har arbeidet fra høsten 2021 og ut 2022. Grappa har funnet fram til flere tiltak for å inspirere og rekruttere frivillige i menighetene.

- **Fokus på frivillighet på samlinger.** Frivillighet var et av temaene på rådsledersamlingen i 2022.
- **Frivillighetens dag:** Grappa satte fokus på 12. juni som frivillighetens dag. Prostiene valgte selv hvordan de ville markere. Sandnes prosti samlet menighetene til gudstjeneste på Ruten. Ytre Stavanger prosti og Dalane prosti hadde også markeringer.
- **Samtaleverktøy for menighetene:** Grappa utviklet et hefte menighetene kan bruke til å kartlegge engasjement, drømme sammen og finne veien videre. Heftet er delt ut til alle menigheter og flere har tatt det i bruk. Rådgivere på bispedømmekontoret bruker det som ressurs i møte med menigheter, og vi har også fått spørsmål fra andre bispedømmer om å bruke heftet.
- **Frivillighetens år i bispedømmets menighetsblad:** Mange menigheter har markert frivillighetens år gjennom temanummer dette året
- **Kortfilm om velsignelse:** Grappa ble inspirert til å lage en film om velsignelsen. En undersøkelse pekte på at velsignelsen er det leddet i gudstjenesten flest setter pris på. Kanskje kan det å åpne for velsignelse i kirken være et nytt tiltak?
- **Nettside:** Ulike ressurser om frivillighet ble samlet på en nettside. Denne nettsiden er fortsatt operativ.
- **Temagudstjeneste:** Det norske misjonsselskap (NMS) har et konsept kalt «Use Your Talents.» Det er bl.a. inspirert av hvordan menigheter på Madagaskar med begrensede ressurser ved frivillig innsats har klart å utrette mye. Menighetene har bidratt til å løfte lokalsamfunn. 23. oktober ble menighetene oppfordret til å ha

frivillighet som tema. NMS laget ressursmaterieell som finnes her. Dette kan fortsatt brukes i menigheter som ønsker en temagudstjeneste om dette.

Bispedømmet har også deltatt i et nordisk forskningsprosjekt som undersøker hvorfor mennesker velger å bli frivillige i kirken. Det er nedsatt en styringsgruppe på tvers av landene der rådgiver diakoni og ti frivillige fra Gand menighet er med.

En stor begivenhet var frivillighetskonferansen i Veavågen kirke i oktober. Det var en fulltegnert konferanse spekket med kjente og dyktige foredragsholdere som satte søkelyset på en stor bredde i frivillighetsarbeidet, til lærdom og inspirasjon.

Veien videre

Frivillighetsgruppa avsluttet arbeidet i desember 2022. Veien videre har vært drøftet med prostene. Det er det daglige arbeidet i menighetene som betyr mest. De fleste kirkelig ansatte jobber flere ganger i uken sammen med frivillige. Mange peker på at frivillighetsarbeid er relasjonelt arbeid og at god organisering er viktig for å rekruttere og legge til rette. Der man blir godt ivaretatt, skjer det noe med rekrutteringen.

De frivillige ønsker seg tilstrekkelig frihet og handlingsrom, god oppfølging, tilrettelegging og fleksibilitet fra de ansatte, som ofte leder arbeidet. Mange steder har også frivillige ansvar for ulike aktiviteter i menigheten, med de ansatte som kontaktpunkt og tilretteleggere.

Prosten i Haugaland kommenterer at mening og innhold er viktig for de frivillige. Lederne i menigheten trenger å være lydhøre for initiativ og være villige til å prøve noe som ikke nødvendigvis varer i mange år.

Frivillighet er en mulighet til å inkludere nye i kirkelig aktivitet. Prosten i Karmøy deler i sin årsrapport en historie fra Veavågen, som han har fått tillatelse til å dele videre.

På Vea skulle kirkestuen pusses opp og innredes til kafepar med egen inngang og åpningstider også utenom arrangementer i kirken. Det ble nedsatt en prosjektgruppe som skulle jobbe med utforming av rommet og konseptet. En av deltakerne i prosjektgruppen traff tilfeldigvis Caroline Vedøy Mikkelsen på butikken og kom i snakk med henne om prosjektet. Hun tok utdannelse som interiørdesigner, er medlem av kirken, og hadde forholdsvis lav frekvens på kirkebesøk og deltakelse i kirkens aktiviteter. Hun delte imidlertid et engasjement for bygda, for å skape gode møteplasser og for interiør. Hun ble invitert til å være med i prosjektgruppa, og gleden over å bli spurt og vilje til å bidra var stor. Hun har designet og tegnet kafebaren, hun har vært med i planlegging av konsept, utstyr som trengs, frivillige som kan inviteres til å delta osv. Sist prost Ove var innom kirka var hun i sving i kjeledress og med malerrulle for å gjøre lokalene klare. I samtale med henne kom det frem at hun og mannen og barna nå har begynt å gå i kirken regelmessig for å ta barna med på søndagsskolen, noe de trives veldig godt med.

Ålgård menighet fikk frivillighetsprisen av Gjesdal kommune i selveste frivillighetsåret. Menigheten kjennetegnes av stort lokalt nærvær, mange frivillige og stort samfunnsengasjementet.

Frivillighet er ikke et nullsumspill. Meningsfulle oppgaver, bred rekruttering og god organisering kan gjøre frivilligheten større. God ledelse er en nøkkel. En side av det er også å kunne leve med at ambisjonene kan være høyere enn det man får til med en gang, og at ikke alle utfordringer er løst på forhånd. «Kirka vår» kan bli et nytt, godt verktøy for å få oversikt og følge opp menighetens aktiviteter.

3.3.3 Kirkens verktøy for digital samhandling utnyttes

INDIKATOR: ANTALL MENIGHETER SOM BRUKER SKJER I KIRKEN.

I Stavanger bispedømme bruker nær 60 prosent av menighetene (51 av 90) «Skjer i kirken». Noen har mange arrangementer liggende ute og noen færre. Før jul gjorde vi et lite rykk, blant annet i forbindelse med nasjonal julekampanje, som viste videre til Skjer i kirken.

Stadig flere menigheter får øynene opp for denne arrangementsportalen, men det krever systematisk arbeid og god oppfølging å få med alle. Systemet har hatt litt barnesykdommer, og det har vært noen utfordringer knyttet til samhandling mellom de ulike plattformene. Bedret funksjonalitet og design gir større potensiale for vekst og bruk, så nå er det ingen grunn til å vente.

Haugesund og Stavanger kirkelige fellesråd er blant de som ligger lengst fremme i dette. De har vært med på å spille inn til utviklingen av verktøyet. Arrangementer i menighetene i deres fellesråd er lette å finne når folk klikker på nasjonale kampanjer om jul eller Allehelgen. De de er også lette å finne gjennom geosøk og sosiale medier. Dette er også de to fellesrådene som har kommunikasjonsrådgiver.

Tananger menighet er blant de tyve menighetene i landet som har flest arrangement liggende ute (280), med Vår Frelses menighet og Rossabø menighet like bak.

Kapasitet (tid og ressurser) og kunnskap om verktøyet er sannsynligvis de to viktigste elementene å ha på plass for at alle menigheter tar Skjer i kirken fullt ut i bruk. Potensialet er stort, for eksempel når det gjelder kultur- og konsertfeltet, med mulighet til å lenke til billettsalg, og fortelle om åpne kirkerom.

C Biskopens virksomhet

Det er spennende og rikt å være biskop i Stavanger!

2022 har vært et år med mye glede. Endelig kunne vi samles fysisk, på alle nivå. Aktivitetsnivået har vært høyt, i bispedømmet generelt, og i de fleste lokalmenighetene.

Samtidig opplever vi at det er mer krevende å gi medarbeidere mot og sørge for passelig arbeidsbelastning. Den nedturen det var å måtte redusere tilbudet julen 2021 satte spor, og ble for mange en «knagg» de kunne henge slitasje og frustrasjon på.

***Visitaser** har blitt gjennomført etter oppsatt plan. Denne arbeidsformen gir oss som kirkeledelse kunnskap om lokalt arbeid, både utfordringer og det som fungerer godt. Vi kommer til godt forberedt program. Det er noen forskjeller på by og land som jeg ser vi kan jobbe mer med. Muligheten til å lykkes med arrangement på kveldstid i ukedagene ser ut til å være mindre i bymenigheter. Kulturaktivitet og arrangement som retter seg mot gul gruppe kan være en spennende vei å gå.*

Frimodigheten til å invitere seg selv på besøk til lokale bedrifter er også mindre i byen. Å styrke samfunnskontakten er et prosjekt på vei, selv om årsrapporten viser at det er mye samskaping både lokalt og regionalt.

Dette er noe av bakgrunnen for et studieprosjekt for alle prestene i bispedømmet. Relasjonen mellom «Teologi og samfunn» blir belyst i forelesninger og litteratur, og gjennom studietur til Edinburgh i 2023.

Visitasene gir også møtepunkt med kommuneledelse, helseinstitusjoner og skoler. Det er kjærkomment at vi som kirke forstår og bruker språket i FNs bærekraftsmål. Diakonien kan formidle en felles vilje til handling. Beredskap i store og mindre situasjoner gjør også at kirka lokalt blir møtt med respekt.

Jeg opplever at det er rom for å lede gjennom de enkeltsamtalene jeg har med ansatte i løpet av visitasuka. Disse gir dypere kjennskap til det lokale menighetslivet, og kan hjelpe medarbeidere til å se sin rolle i et større bilde. Noen steder er kjærligheten til det stedegne så sterk at det går på bekostning av forståelsen for at vi på hvert sted er en del av et større kirkefelleskap i Den norske kirke.

Ti sokn og to fengsler hadde visitas i 2022, fordelt på sju visitaser.

I frivillighetsåret har mange menigheter opplevd at det kommer færre frivillige tilbake etter pandemien. Frivillighet er et gjennomgangstema på visitaser. Oppmuntringen som ligger i et konsept formidlet av NMS blir ekstra viktig: «Use your talents». Hvert sted har noe eller noen som kan være en ressurs for andre.

***Samlinger og møter** i faggrupper, for rådsledere, medarbeiderdag og regelmessige møter med proster og kirkeverger blir planlagt og gjennomført for å holde et mangfoldig kirkeliv fokusert og samlet. Alle nettmøtene under pandemien har lært oss verdien av hyppigere kontakt. Gjennom møter med kirkevergelagets styre er vi oppfordret til å opprettholde en høyere «Sammen om å lede»-frekvens. Det er også et uttalt ønske at vi skal produsere nettbaserte allmøter for bispedømmet. Det er vi ikke i mål med ennå.*

Etter pandemien og med krig i Ukraina har mange medarbeidere etterlyst forkynnelse av håp. På medarbeiderdagen var temaet håp og målet var å forebygge «klimasorg».

***Prostegruppa** er det teamet som betyr mest for biskopens innsikt i det lokale arbeidet. Våren 2022 avsluttet vi en opplæring i regi av Nordnorsk Lederutvikling. De åpenhjertige samtalene har ført oss nærmere hverandre som medarbeidere. Vi ser ulike personligheter*

som ressurs, og har lært mer om situasjonsbestemt ledelse. I etterkant har prostene som gruppe fått veiledning av Kari Halstensen.

Bispedømmet nærmer seg en fullstendig gjennomgang av lokale grunnordninger for hovedgudstjenesten. Her har prostenes lokalkunnskap vært svært viktig og bidratt til ordninger som fungerer godt.

Kontoret og fellesskapet med rådgiverne betyr mye for arbeidsdagene. Siste del av arbeidsåret har vært preget av reduserte ressurser i ledergruppa (helserelatert fravær), og oppfølging av noen enkeltsaker har vært ekstra krevende.

Rekruttering til kirkelig arbeid står høyt på agendaen for biskopen. Vi oppmuntrer staber til å ha elever i «arbeidsuke», og tror konfirmanttida kan være viktig for å gi innsyn i bredden av tjenester.

Ukirke i Stavanger er etablert som tilbud for unge voksne, og er et godt eksempel på hva samarbeid betyr: Her er bispedømme, fellesråd og NMS bidragsytere til en prestestilling og en diakonstilling. Studentprester og ansatte i Ukirke samarbeider godt. Biskopen blir invitert til samtalekvelder med utgangspunkt i spørsmål fra deltakerne.

Høsten 2022 fikk biskopen vigsle tre prester og to diakoner i hjemmemenighetene deres. To av prestene kom fra kateketstillinger. Lokalmenighetene setter pris på den høytidelige vigslingen og er glade for å være med i forbønn og feiring. Dette kan også være rekrutterende, særlig der konfirmanter og ungdom er engasjert i gudstjenesten.

Ymse

Biskopen er ønsket inn i ulike jubileer og arrangement. I 2022 var Bokn kirke 175 år og Rossabø i Haugesund 50 år. Filmfestivalen i Haugesund samarbeider med kirka, og seminaret i tilknytning til festivalen ble videreutviklet i 2022 under ledelse av rådgivere fra Kirkerådet. I Stavanger kirkelige fellesråd er det opprettet et Kirkeakademi. Biskopen deltok i et åpent møte om kjønnsinkongruens.

Dialogarbeid er viktig for kirka. I Stavanger Kirkelige Dialogsenter har det vært lederbytte. Samarbeidet med STL lokalt nyter godt av lederens kapasitet. Det er nå etablert et dialogarbeid også i Haugesund.

Biskopen var også med på markeringen av samenes nasjonaldag.

Det er en takknemlig oppgave å være med på å gi kjøtt og blod til Den norske kirkes visjon «Mer himmel på jord». Samarbeidet i bispedømmerådet fungerer godt, selv om vi noen ganger ser ulikt på løsninger og veien videre. Et arbeidsutvalg med leder, nestleder, stiftsdirektør og biskop forbereder møtene i bispedømmerådet. Dette gir rådet et godt utgangspunkt for sine drøftinger.

IV Styring og kontroll i virksomheten

A Arbeidsmiljø

Sykefravær og vurderinger av dette

Grupper	Totalt 2020	Totalt 2021	Totalt 2022	>8 uker 2020	>8 uker 2021	>8 uker 2022
Stavanger bd. menn, prester	3,39 %	4,36 %	6,03 %	1,57 %	3,17 %	3,58 %
Stavanger bd, kvinner, prester	7,24 %	8,05 %	7,18 %	4,22 %	4,86 %	2,99 %
Stavanger bd, alle prester		5,51 %	6,35%		3,62 %	3,42 %
Den norske kirke	5,37 %	5,82 %	7,01 %	3,01 %	4,04 %	4,49 %

Sykefraværet i presteskaper er litt høyere enn før samlet sett, men det har gått noe ned for kvinner. Nedgangen gjelder særlig langtidsfravær. Den generelle økningen i korttidsfraværet tror vi henger sammen med en lavere terskel for å holde seg hjemme ved luftveissymptomer. Totalt har Stavanger bispedømme lavere sykefravær enn generelt i Den norske kirke. Sykefraværet følges godt opp av proster og ledere.

Rutiner for intern varsling om kritikkverdige forhold

I Stavanger bispedømme er det lagt til rette for intern varsling av kritikkverdige forhold gjennom det digitale varslingsystemet Mitt Varsel. Denne varslingskanalen ligger lett tilgjengelig på første side på bispedømmets nettsted. Innkomne varsler behandles i samsvar med rutiner for behandling av varsler. Varsler gir grunnlag for at de ansvarlige gjøre noe med det som har skjedd og hindre at det skjer igjen.

B Likestilling

Bispedømmerådet har en likestillingsplan som setter opp en rekke konkrete tiltak. Et av målene er å øke andelen kvinner i presteskaper. I alle prostier med færre enn 40 % kvinner blir ledige stillinger lyst ut med en oppfordring til kvinner om å søke.

Kjønnsbalanse, sykefravær og likelønn så slik ut ved utgangen av 2022:

	Kjønnsbalanse			Legemeldt fravær		Likelønn
	Menn	Kvinner	Kvinner %	Menn	Kvinner	Kvinner %
	<i>Presteskaper</i>					
Biskop og proster	7	3	30,00 %	5,9 %	6,9 %	96,1 %
Prester	74,65	29,25	28,20 %			
	<i>Administrasjonen</i>					
Ledere	2	1	33,33 %	1,8 %	15,8 %	95,2 %
Tilsatte	4	6,75	62,79 %			

Andelen kvinner i presteskaper har de siste årene ligget på rundt 30 %. Andelen kvinner i lederposisjon, både i presteskaper og i administrasjonen, ligger også på rundt 30 %.

Tallene viser en stor økning i antallet kvinner som søkte på prestestillinger fra 29 % i 2021 til 38 % i 2022. Antallet kvinner som ble tilsatt var nokså likt som året før med 29 % i 2022 mot 33 % i 2021. Mengden tilsetninger og søkere er forholdsvis lave, og små variasjoner gir store utslag. Det er derfor vanskelig å trekke for tydelige konklusjoner.

I presteskapet tjener kvinner 96,1 % av det menn gjør. Dersom vi ser på gruppen sokneprester, som er den største gruppen, er tallet 97,5 %. Lønnstabeller med få alternativer er med og gjør lønnsforskjellene mellom tilsatte små. Grunnen til at kvinner er noe lavere lønnet er derfor trolig ansiennitetsstigen og at vi har flere eldre menn enn kvinner i presteskapet.

Sett over flere år går Stavanger bispedømme sakte mot større kjønnsbalanse blant tilsatte.

C Vurdering av internkontroll

Styring og kontroll i bispedømmet gjennomføres ved bruk av rutiner og systemer for ulike områder av virksomheten.

Bispedømmets overordnede målsettinger framgår av strategiplan og årsplan. Arbeidet til bispedømmerådets ansatte skal bidra til at målene nås. Gjennom årsrapporter gis bispedømmerådet en mulighet til å vurdere om de fastsatte målene nås, samt prioritere og styre virksomheten ved å vedta endringer i strategier og gi årsplaner.

Bispedømmets økonomiforvaltning og virksomhet blir vurdert og kontrollert av Den norske kirkes internrevisjon. Forvaltningsrevisjon og økonomirevisjon utføres i samsvar med gjeldende rutiner for rettssubjektet Den norske kirke. Stavanger bispedømmeråd har et eget dokument som mer utfyllende vurderer risiko for mislighold. Vi vurderer ingen av risikofaktorene som alvorlige eller svært alvorlige.

Bispedømmets systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid gjennomføres i samsvar med fastsatte rutiner. Prestene skal ha et fullt forsvarlig arbeidsmiljø på arbeidsplassen. Samordningsavtalene for HMS-arbeidet med de kirkelige fellesrådene, samt HMS-revisjoner i prostiene, er viktige virkemiddel for å sikre prestenes arbeidsmiljø på menighetskontorene.

Rutiner for personvern og informasjonssikkerhet for Stavanger bispedømmekontor skal sikre at personvern ivaretas virksomheten. Varslinger av kritikkverdige forhold og meldinger om avvik bidrar til å rette forhold som rutiner og kontrollfunksjoner ikke fanger opp.

V Vurdering av framtidutsikter

Hva gir kirken folk i Rogaland i 2022?

Resultatene fra 2022 viser at det er mye. 320 000 rogalendinger ønsker å være medlemmer av Den norske kirke. Andelen som velger kirkelig gravferd ligger godt over medlemsprosenten. 2022 viste oppgang, ikke nedgang i dåpstill. Det var flere vielser enn på lenge. Konfirmanter velger fortsatt kirkelig konfirmasjon i omtrent like stor grad som før.

Det er mye folkekirke - i form av en kirke folk bruker og velger - også i 2022. Mange ser for seg en gradvis, tydelig nedgang når de intuitivt tenker på utviklingen for kirken, men det stemmer ikke med årets bilde. Noen tall går nedover, som i resten av samfunnet etter pandemien, men andre viktige tall går opp. De nærmeste årene vil Den norske kirke i Stavanger bispedømme fortsatt være viktig, nesten en selvsagt del, for mange i store øyeblikk av livet.

Resultatene fra 2022 viser også at kirken er viktig som trossamfunn. Selv med svekket deltakelse på gudstjenester i forhold til før pandemien er det høye tall for kirkebesøk i bispedømmet. Det er godt gjort å samle over 500 000 mennesker årlig til et tilbud som hadde premiere for tusener av år siden, som har vært gjenkjennelig siden middelalderen og har et religiøst innhold, flere hundre år etter opplysningstiden begynte å utfordre tradisjoner..

Ikke minst viser det vi har sett i 2022 at diakonien vokser og styrkes. Menighetene er mer opptatt av diakoni. Det skapes nye samarbeidsrelasjoner mellom kirken og det offentlige. Kirken blir et viktig ledd i samfunnets møte med ulike kriser, blant annet flyktningene fra Ukraina og fattigdomsutfordringer i byene. Når ungdom trekkes inn i skjermene, holder kirken på fellesskapstilbud som gir alternative verdier.

På visitaser, når vi får overblikk over alt menigheter er og gjør, ser vi hvor viktige menighetene er i lokalsamfunnet. Det gir god mening å bygge kirker for å lage gode lokalsamfunn.

På mange måter finner kirken seg godt til rette i et samfunn med flere tros- og livssyn. Mange steder er kirkene et av de stedene nye i Norge kan knytte kontakter, uavhengig av hvilken religiøs tilhørighet de har med seg. Innsatsen for flyktninger fra Ukraina har vært stor og en viktig del av tilbudet til de som har kommet fra krigen.

I bispedømmet finnes det mange menigheter med gudstjenestefellesskap der både små og store trives. Noen ganger skjer dette steder menighetene gjør forsøk med alternative gudstjenesteordninger. Ofte handler det om å ta barn og unge på alvor, ikke minst som bidragsytere i gudstjenestene. Menigheter som involverer frivillige i gudstjenestene, får også høyere oppslutning. Kirkekaffen er en viktig møteplass.

Vi ser et behov for å arbeide mer med gudstjenester for barn og unge. Det er mange trosopplæringsgudstjenester, og flere steder skaper disse fest, feiring og et større gudstjenestefellesskap enn ellers. De fungerer aller best når innholdet retter seg mot barn og voksne samtidig: Enkelt, levende og trygt nok til at barna får det med seg, viktig og innholdsrikt nok til at alle får noe ut av det.

Spesielt kan det være utfordrende å møte konfirmantene på en god måte gjennom gudstjenestene. Prekener og liturgi kan være vanskelige å ta inn for yngre tenåringer, og da er det synd hvis konfirmanter etter året i kirken sitter igjen med at gudstjeneste er kjedelig og for de allerede innvidde. Kanskje kan menighetene i større grad enn nå blinke ut hvilke av hovedgudstjenestene i året konfirmantene skal være i fokus for?

Det er ikke til å komme forbi at oppslutning om kirken også handler om oppslutning om tro. Prester og undervisningsansatte jobber hver uke med å lytte til både Bibelen og livet slik det leves i dag. De reflekterer flere ganger i uken over hvordan tro og kristen praksis kan se ut. Prekenarbeid og kirkelig undervisning er strategisk arbeid.

Studieprosjektet for prestene i Stavanger bispedømme, teologi og samfunn, er strategisk valgt. Kirken skal være utadvendt, diakonal og misjonar. Det er en del av kirkens oppdrag å bry seg om de som i en fase eller over lengre tid trenger noe ekstra, eller kalle alle som har tid, ressurser og talenter til å bidra til mer enn egen lykke. Kirken er ikke alene om dette, men samfunnet trenger mange motkrefter mot individualisering, polarisering og overforbruk. Lokalmiljøene trenger steder å samles, til hverdags og i spesielle anledninger. Diakonien er også viktig for prestedtjenesten.

En prost sier i sin årsrapport: «Jeg har stor tro på lokalkirkene som møtesteder og knutepunkt for et bredere diakonalt engasjement for flere enn i dag, der fokuset på hvem som er «hjelpere» og hvem som «hjelpes» tones ned, og fellesskapene i stedet vektlegges.»

I dette er det en ressurs at kirken også er et trossamfunn. Samme prost sier det slik: jeg ønsker en «bevisstgjøring om kirken som et sted der eksistensielle spørsmål tas på alvor og dveles ved, og psykisk uhelse bekjempes. Hvis disse perspektivene inkluderes med et bibelsk fokus, slik at alle som er i kontakt med kirken forstår hvem kirken forkynner som Herre, enten de tror på Ham eller ikke, er vi på en spennende vei.»

Kirken i bispedømmet utfordres når det blir tematisert i media hvordan den forholder seg til likekjønnet samliv. Kommunikasjonsutfordringene rundt dette er felles. Mediesaker om dette ender ofte med et negativt fokus på kirken, der konservative opplever at trosfriheten innskrenkes og avgrensede teologiske standpunkter blir grunnlag for sterk personkritikk. De liberale kan kjenne på kostnadene det har når kirken er tvetydig i møte med en sak som har stor symbolkraft for hvordan kirken blir vurdert. Her er det fortsatt behov for dialog, arbeid for gjensidig forståelse og god ledelse i møte med dilemmaer som foreløpig ikke har funnet enkle, felles løsninger.

Den største delen av kirkens hverdag handler om menneskemøter preget av felles verdier og mål: Å dele tro, utøve nestekjærlighet, bygge fellesskap, motvirke utenforskap og åpne for mer himmel på jord. De fleste kjenner seg derfor ikke så ofte igjen i bildet av en polarisert kirke med fokus på noen helt få etiske utfordringer. Det er særlig i kirkedemokratiet slike spørsmål blir aktualisert, mens hverdagen i menighetene er preget av godt samspill, også på tvers av delvis ulik teologi.

Arbeidet med ny plan for kirkelig undervisning og læring vil også legge premisser for arbeidet lokalt. Det passer godt til behovene å se arbeid for barn og unge mer under ett som arbeidsfelt. Vi hører også at voksne ønsker seg mer undervisning og kunnskap.

Kirken har unike bygg, som gir folk noe som ikke finnes andre steder. Tradisjonene er så lange at det kan oppleves selvsagt at det er en kirke overalt, men det skal ikke mye knappere økonomiske ressurser til før det blir vanskelig å være til stede med aktivitet i alle lokalsamfunn. Selv med små budsjettreduksjoner kan for eksempel gudstjenestefrekvensen og prestedtjenesten i noen av de minste soknene eller i nærliggende bysokn være truet. Det er kamp om ressursene på kommunenivå.

Den viktigste ressursen i kirken er menneskene. Ved utgangen av frivillighetens år ser vi at frivilligheten er omfattende, men ikke selvsagt. Kirken har ikke nok ansatte til å opprettholde eksisterende aktivitet på dagens nivå, uten en betydelig frivillig innsats. Å få dette til å gli godt jobber menighetene med hver uke. Kanskje har kirken vært mer avhengig av ansatte

gjennom pandemien. Da lå en del av det frivillige arbeidet nede, og vi hører at det tar tid å få det tilbake på plass. Det er heller ikke sikkert at alt skal gjenreises i samme form som før.

«Kirka vår, samlet plan for arbeidet i soknet» skal tas i bruk i fra i år av. Vi tror dette kan bli et verktøy som skaper gode prosesser lokalt. Menighetsrådet får bedre oversikt over aktivitetene, kan gjøre mer bevisste prioriteringer, fordele ansvar tydelig og følge opp. Samspillet mellom ansatte og frivillige kan ha planverktøyet som nav, med de ansatte som faglige ressurser i både planlegging og gjennomføring, med menighetsrådet som strategisk ledende organ. Vi håper lanseringen og oppstarten for «Kirka vår» vil rette oppmerksomheten mot mulighetene i menighetsarbeidet.

I 2023 skal det også arbeides videre med kirkelig organisering. Bispedømmerådet er innstilt på å benytte nye muligheter til å bygge lag. For å være kirke for alle, trengs det både lokale enheter med handlekraft og frihet og arenaer for faglig utvikling, samhandling og lederstøtte. Prostene har stor nytte av å være en gruppe, selv om de har geografisk separate arbeidsområder. Vi tror kirkeverger og fellestråd også trenger god tilgang på fellesressurser og muligheter for koordinering, støtte og strategisk samarbeid. Særlig har de små fellestrådene nytte av å ikke bli stående alene, spesielt når utfordringer oppstår. Vi håper det videre arbeidet med kirkelig organisering vil gjøre dette enklere.

Personalarbeidet er viktig for at menighetene lokalt skal fungere. Vi ser at virksomheten rammes ved vakanser, lengre sykemeldinger og personalutfordringer. I året som gikk har vi bidratt med oppfølging flere steder.

I Sandnes utgjør innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre 24 prosent av byens befolkning, til sammen nesten 20 000 mennesker. Stavanger har liknende tall, og i hele bispedømmet er befolkningssammensetningen en helt annen enn for noen tiår siden. Det er også nytt at de psykiske helseutfordringene blant unge vokser. I samfunnet er vi litt mette på digitale møtepunkter og kjenner på uro over hvordan sosiale medier virker, samtidig som de fleste har dette som en del av hverdagen. 2022 ble også året da vi måtte begynne å tilpasse oss en tid der utgiftene går opp og velferdssamfunnet får større sprik mellom inntekter og utgifter.

Her er det mye kirken kan være på å ta tak i. Mye skjer allerede. Hver uke utgjør ansatte og frivillige forskjellen mellom orden og kaos, mellom stengte og åpne dører, mellom en hverdag med eller uten spor av tro. Bildet av virksomheten i Stavanger bispedømme i 2022 viser mye av det kirken kan bidra med.

Det er imponerende hva menighetene får til, ofte med ressurser som er knappere enn det som er komfortabelt for de som har ansvar. Den kirkelige kulturen preges av lysten til å samle folk, åpne kirkene, formidle den kirkelige kulturarven, forkynne evangeliet, lytte til menneskers liv, gi barn og unge gode steder å være, gi frivillige muligheter til å utfolde seg og sørge for at samfunnet preges av andre verdier enn de som kan måles materielt.

I 2025 har Stavanger bispedømme preget Rogaland i 900 år. Vi planlegger jubileet, i godt samarbeid med kommunen, kirken i Stavanger og hele bispedømmet.

Munkene og prestene som kom hit i vikingtiden hadde trolig kjent igjen kirken de startet å bygge. De hadde forstått seg på gudstjenesten og blitt begeistret for alt kirken gjennom 900 år hadde skapt. Vi samler mennesker både som trossamfunn og som et fellesskap som strekker oss mot de verdiene vi tror på. Det blir spennende å utforske hva det har vært gjennom historien og hva det skal være videre gjennom tidene. Den diakonale gløden som har preget oss i 2022 reflekterer evangeliet. Det skal prege oss videre i både handling og ord.